

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra botaniky a fyziologie rostlin

**Význam dotací pro rozvoj venkovských obcí v okrese
Kolín**

Bakalářská práce

Autor práce: Anna Svobodová

Obor studia: Veřejná správa v zemědělství a krajině

Vedoucí práce: prof. Ing. Václav Hejnák, Ph.D.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Význam dotací pro rozvoj venkovských obcí v okrese Kolín" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 20. 4. 2018 _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu této bakalářské práce prof. Ing. Václavu Hejnákovi, Ph.D. za jeho ochotu, čas a cenné rady. Chci poděkovat panu Vladimíru Motyčkovi za odborné poradenství v oblasti dotací pro obce. Dále děkuji starostům a starostkám obcí kolínského okresu za jejich spolupráci na dotazníkovém šetření. Děkuji mé rodině, přátelům a známým za jejich podporu a čas na vyplnění dotazníků.

Význam dotací pro rozvoj venkovských obcí v okrese Kolín

Souhrn

V této bakalářské práci byl charakterizován význam dotací pro rozvoj venkovských obcí v okrese Kolín. Popsány a objasněny byly termíny týkající se rozvoje venkova, současné situace na venkově, dotačních titulů, zájmového území a jeho obcí.

Na základě studia odborné literatury a zjištěných skutečností z oboru rozvoje venkova, obcí, problematiky rozvoje, dotací v České republice na krajské, národní a evropské úrovni, byly stanoveny cíle práce, které byly splněny, a předpoklady, které byly či nebyly potvrzeny. Hlavním cílem bylo zhodnocení významu dotací na sledovaném území, seznámení s několika příklady čerpaných dotací a zhodnocení, zda je způsob využívání a přerozdělování dotací v okrese Kolín spravedlivý a rovnoměrný. K tomu byla použita metoda dotazníkového šetření mezi starosty venkovských obcí v tomto okrese, druhý dotazník byl určen pro občany těchto obcí. K upřesnění informací byly navázány rozhovory s těmito respondenty.

Dále bylo stanoveno pět předpokladů, které byly potvrzeny či nepotvrzeny právě za pomoci dotazníkového šetření pro starosty a veřejnost. První předpoklad byl stanoven, že dosažené vzdělání starostů obcí má vliv na znalosti v oboru a na úspěšnost při získávání dotací. Tento předpoklad nebyl na základě vyhodnocení dotazníků potvrzen. Dále bylo stanoveno, že starostové nejsou spokojeni s přerozdělováním dotací a způsobem jejich získávání, což bylo potvrzeno. Zástupci obcí také považují proces žádání a získávání dotací za zbytečně složitý, což se shodovalo i s tvrzením v mnoha literárních zdrojích. Třetím předpokladem bylo, že věk a dosažené vzdělání veřejnosti mají vliv na znalosti jedinců v oblasti dotací. Tato domněnka byla potvrzena. Poslední dva předpoklady, že veřejnost nemá velký přehled o dotační politice a využívaných dotacích v jejich obci, a že se příliš nepodílí na rozvoji své obce, nebyly potvrzeny.

Kromě dotazníkového šetření bylo využito terénního šetření, kdy byly při návštěvě pěti obcí zhodnoceny vybrané realizované projekty a posouzena sledovaná situace. Po pozorování v terénu vyvstala otázka, proč některé obce dosáhnou na dotace tak často a některé méně, nebo dokonce nikdy.

Bylo dospěno k závěru, že některé obce využívají dotace pravidelně a efektivně, některé bohužel nejsou tak úspěšné. To může být způsobeno nedostatečnou připraveností obcí v žádání o dotace. Způsob využívání dotací, jejich přerozdělování a už samotný proces jejich

získávání, je nepřiměřený a nespravedlivý. Avšak i přes projevenou nespokojenost většiny dotázaných starostů považují dotace za přínosné a budou jich i nadále využívat. Velkým přínosem pro obce je podílení se téměř poloviny dotázaných občanů okresu Kolín na rozvoji venkovské obce, ve které žijí. Z hlediska budoucího rozvoje je tato zjištěná skutečnost velmi perspektivní.

Klíčová slova: dotace, fondy EU, LEADER, Program rozvoje venkova, venkovský prostor, okres Kolín

The importance of grants for the development of rural municipalities in the Kolín district

Summary

This bachelor thesis is characterized by the importance of subsidies for development of rural municipalities in the district of Kolín. Here the terms of rural development, current situation in the countryside, subsidy titles, interest area and its municipalities are described and clarified.

On the basis of the study of professional literature and findings from the field of rural development, municipalities, development issues, subsidies in the Czech Republic at regional, national and European level, the objectives of the work that have been achieved and the assumptions that have been, or have not been, confirmed have been set. The main objective was to evaluate the importance of subsidies in the monitored area, to get acquainted with several examples of subsidies drawn and to assess whether the way of using and distributing subsidies in the Kolín district is fair and even. For this purpose, a method of questionnaire survey was used among mayors of rural municipalities in this district, with an additional questionnaire designed for the citizens of these municipalities. To clarify the information, interviews with these respondents were established.

In addition, five assumptions were established which were confirmed or denied by means of the questionnaire. The first assumption was that the education received by the mayors of the municipality has an impact on the knowledge of the sector and the success in obtaining subsidies. This assumption was not confirmed by the evaluation of the questionnaires. It was also stated that the mayors were not satisfied with the redistribution of subsidies and the way they were obtained, which was confirmed. Representatives of municipalities also consider the process of soliciting and obtaining subsidies unnecessarily complex, which coincided with claims in many literary sources. The third assumption was that age and education of the public affected the knowledge of individuals in the field of subsidies. This presumption has been confirmed. The last two assumptions that the public does not have a great deal of insight into the subsidy policy and subsidies used in their municipality, and that they are not involved in the development of their municipality, have not been confirmed.

In addition to the questionnaire survey was used a field survey during which five selected municipalities evaluated the selected projects and assessed the situation. After field

observations, the question arose as to why some municipalities have reached subsidies so often and some less, or even never.

The conclusion of this study is that some municipalities use subsidies regularly and efficiently, while others are not so successful. This may be due to insufficient preparedness of municipalities to request subsidies. The way in which subsidies are used, their redistribution and the process of their acquisition, is disproportionate and unfair. However, despite the dissatisfaction expressed by most of the mayors, they consider subsidies to be beneficial and will continue to benefit from them. A great benefit for municipalities is the participation of almost half of the citizens in the district of Kolín in the development of the rural community they live in. From the point of view of future development, this fact is very promising.

Keywords: grants, funds of EU, LEADER, Rural development program, rural area, Kolín district

Obsah

1 Úvod	1
2 Cíl práce	2
3 Literární rešerše	3
3.1 Vymezení venkova	3
3.1.1 Venkovské obce	3
3.2 Rozvoj venkova	6
3.2.1 Aktéři rozvoje venkova	7
3.2.2 Nástroje rozvoje venkova.....	8
3.2.2.1 Administrativní nástroje.....	9
3.2.2.2 Koncepční nástroje.....	9
3.2.2.3 Institucionální nástroje.....	11
3.2.2.4 Věcné nástroje.....	11
3.2.2.5 Sociálně-psychologické nástroje.....	12
3.2.2.6 Finanční nástroje	12
3.2.3 Prvky významné pro rozvoj venkova a obcí	12
3.2.3.1 Obyvatelstvo	12
3.2.3.2 Trh práce a nezaměstnanost	13
3.2.3.3 Dopravní dostupnost a obslužnost	14
3.3 Dotace.....	14
3.3.1 Zdroje dotací	15
3.3.1.1 Evropské dotace	15
3.3.2.2 Státní dotace.....	16
3.3.3.3 Krajské dotace.....	20
4 Materiál a metodika	22
4.1 Charakteristika zájmového území	23
4.2 Použité metody výzkumu	24
4.2.1 Dotazníková šetření.....	24
4.2.1.1 Dotazník pro starosty obcí	24
4.2.1.2 Dotazník pro občany obcí okresu Kolín	25
4.2.2 Terénní šetření v zájmovém území	26
5 Výsledky šetření	27
5.1 Dotazník pro starosty obcí.....	27
5.2 Dotazník pro občany obcí okresu Kolín.....	34
5.3 Terénní šetření v zájmovém území.....	41

6	Diskuse.....	45
7	Závěr	47
8	Seznam použité literatury	48
9	Seznam obrázků.....	53
10	Seznam příloh	55

1 Úvod

Venkovské obce (venkov) zaujímají většinu území České republiky a z tohoto důvodu je kladen velký důraz na jejich udržitelnost a rozvoj. Jsou charakteristické svým přírodním a kulturním potenciálem, nenahraditelným a odlišným od městských regionů. K dosažení efektivního rozvoje je zapotřebí spolupráce obyvatel, kteří jsou základními aktéry při zvyšování kvality jejich životů na venkově. K takové spolupráci jsou podněcováni mimo jiné prostřednictvím programu LEADER, který sdružuje pomocí Místních akčních skupin jak jednotlivé obyvatele, tak i celé obce, spolky a organizace za účelem aktivního zapojení do rozvoje venkova.

Nejvýznamnějším poskytovatelem finančních zdrojů (dotací) je Evropská unie. Ta vyčleňuje prostředky finanční pomoci pro Českou republiku sloužící především k podpoře hospodářského růstu a snižování socioekonomických rozdílů mezi regiony. Jedním z pěti fondů, které dohromady tvoří Evropské strukturální a investiční fondy, je Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, z něhož je spolufinancován Program rozvoje venkova. Součástí tohoto programu je také již zmiňovaný program LEADER.

Smyslem fondů a programů určených na rozvoj venkova je dále např. podpora soudržnosti regionů, snižování nezaměstnanosti, zajištění vyhovující dopravní dostupnosti a obslužnosti, poskytnutí zdravotní a sociální péče, podpora vzdělávání a školství, v neposlední řadě také podpora společenského dění a sportovních aktivit na venkově.

Tyto atributy, které by obec ráda na svém území realizovala, musí uvést ve strategickém plánu obce, který je mimo jiné povinnou přílohou v žádosti o dotace. Součástí je i včasná projektová příprava a zpracování potřebných dokumentů.

Ve většině případů jsou dotace poskytovány zpětně, neboli obec musí nejprve projekt uhradit ze svých zdrojů, případně za pomoci bankovního úvěru, a dotace je proplacena až po realizaci projektu. Protože nejčastěji rozpočet obce nestačí na pokrytí těchto nákladů, dochází k zadlužení obcí. Pozornost je třeba věnovat i následným výdajům potřebným pro udržitelnost a případně i sankcím za nesplnění pokynů v průběhu čerpání dotace.

2 Cíl práce

Cílem práce je podat ucelený náhled na dotační politiku zaměřenou na rozvoj venkovských obcí, a to za současného studia odborné literatury. Zhodnotit její význam na území okresu Kolín, charakterizovat tento okres a seznámit s několika příklady čerpaných dotací. Cílem je potvrzení či nepotvrzení předpokladu, že způsob využívání a přerozdělování dotací v okrese Kolín je spravedlivý a rovnoměrný.

Pomocí dotazníku určeného pro obyvatele venkovských obcí žijících v okrese Kolín dojde ke zjištění postoje občanů k dotacím a jejich pohledu na vhodnost a přínosnost pro obec a zjištění celkového povědomí občanů o této problematice. Obdobně tomu bude u dotazníku pro starosty jednotlivých členských obcí, mimo jiné spolu se zhodnocením procesu získávání dotací a jejich doplňujícími názory. Bude zjištěno, zda jsou starostové spokojeni se způsobem získávání a přerozdělování dotací pro své obce.

Bylo stanoveno pět předpokladů, které budou ověřovány dotazníkovým šetřením:

- Dosažené vzdělání starostů obcí má vliv na znalosti v oboru a na úspěšnost při získávání dotací.
- Starostové zastávají názor, že způsob využívání dotací je nespravedlivý a nerovnoměrný. Nejsou spokojeni s přerozdělováním dotací a způsobem jejich získávání.
- Věk a dosažené vzdělání mají vliv na znalosti jedinců v oblasti dotací.
- Veřejnost nemá velký přehled o dotační politice a využívaných dotacích v jejich obci.
- Veřejnost se příliš nepodílí na rozvoji své obce.

Pomocí terénního šetření bude posouzen aktuální stav několika vybraných obcí s příklady čerpaných dotací. Výsledky dotazníků budou zaznamenány do grafů.

3 Literární rešerše

Literární rešerše obsahuje jednotlivé kapitoly spolu s přehledem literatury o dotacích, venkově a jeho rozvoji. Obsaženy jsou informace k problematice významu dotací pro rozvoj venkovských obcí v České republice.

3.1 Vymezení venkova

Binek (2011) uvádí, že řada odborníků se v poslední době přiklání k názoru, že jednoznačné vymezení venkova je velmi obtížné, protože nelze vymezit jeden venkov, ale několik typů venkovů s různými znaky, ať už kvantitativními, či kvalitativními (např. příměstský venkov, odlehlý venkov apod.).

Hewitt (1989) zastává názor, že venkov je určen podle několika faktorů, a to populace, hustoty zalidnění, urbanizace a ekonomické aktivity. Oproti tomu Moseley (2003) chápe venkov jako oblast s nízkým zalidněním obsahující roztroušené usedlosti, osady, vesnice a malá města.

Venkov je opakem městského osídlení. Je charakteristický nižší hustotou zalidnění a oproti městu se liší v mnoha směrech – architektonickém, sociálním, kulturním, v dopravě, občanské vybavenosti a dostupnosti služeb, v neposlední řadě v pracovních příležitostech.

Podle Woodse (2005) není představa venkova jen individuální záležitost, ale týká se především kultury, ve které člověk žije. Loveridge a Schaeffer (2000) uvádějí, že venkov se dále může odlišovat podle etnického složení, průmyslové struktury, topografie, přírodních a lidských zdrojů, či podle klimatu apod.

Typická je větší soudržnost obyvatel (i když v dnešní době tomu tak nemusí vždy být) a zájem na udržení okolní krajiny. S venkovem úzce souvisí pojem venkovská obec, který bývá často uváděn jako jeho synonymum. Venkov může být také chápán jako území složené ze zástavby venkovských obcí a okolní krajiny mezi jednotlivými obcemi.

3.1.1 Venkovské obce

Obce jsou z pohledu veřejné správy základním územním samosprávním celkem a řídí se zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích. Jsou veřejnoprávní jednotkou a i když jsou na nejnižším stupni územního členění státu, mají svou nezanedbatelnou funkci. Starají se především o plnění potřeb svých občanů, udržitelnost a rozvoj obce. Jelikož je obec

samosprávnou jednotkou, tj. „sama se spravuje“, musí se také starat o správnou hospodárnost, a to ať se svým majetkem, tak s financemi.

Jedním z typů obcí jsou venkovské obce. Jak už název napovídá, jedná se o obce na venkově, tedy opačné než obce městské. Bečica (2013) uvádí, že ze správního hlediska ale není nikde v legislativě ČR vymezeno, které obce jsou venkovské a které městské. Můžeme je charakterizovat několika způsoby.

V České republice je pro venkovské obce stanovena horní hranice 3000 obyvatel, ta je také klíčová při přidělení statutu města. Tento ukazatel využívá například Český statistický úřad (ČSÚ). Dříve byla hranice stanovena na 2000 obyvatel, ale především pro účely přerozdělování daní pro obce a opodstatněné funkce pro venkov byla navýšena. Právě obce velikostní kategorie 2000–3000 obyvatel tvoří totiž významné subjekty ovlivňující charakter venkovského prostoru (Binek, 2007). Galvasová (2007) dodává, že vzhledem k vysokému počtu zejména malých obcí, je Českou republikou zamezováno dalšímu rozměňování a dělení obcí do menších celků (na základě zákona č. 128/2000 Sb. o obcích) a spíše se je snaží motivovat ke sdružování a následnému slučování.

Pro vymezení venkovských obcí existuje kromě velikostní kategorizace obcí podle počtu trvale bydlících obyvatel také vymezení podle hustoty zalidnění, případně podle počtu obyvatel na zastavěnou plochu. Tato vymezení popisují definice podle Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a obdobná podle Statistického úřadu Evropské unie (Eurostat).

Definice podle OECD

Definice je založena na kritériu hustoty zalidnění. Tato metoda nejprve určí venkovské oblasti na základě jejich hustoty, která nepřesahuje 150 obyvatel na km².

Tyto oblasti jsou poté rozděleny do tří kategorií na úrovni NUTS 2 a NUTS 3:

- první jsou převážně venkovské oblasti, kde žije více než 50 % obyvatelstva,
- dále se zde řadí výrazně venkovské oblasti, které obývá 15–50 % obyvatelstva,
- posledním typem jsou převážně městské regiony, ve kterých žije méně než 15 % populace (Tomšík, 2009).

Definice podle Eurostatu

Pělucha (2006) uvádí, že Statistický úřad Evropské unie Eurostat vymezuje venkov také na základě hustoty osídlení, ale s jiným přístupem. Rozlišuje:

- hustě zalidněné oblasti (hustota obyvatel > 500 obyvatel/km² a populace $> 50\,000$ obyvatel),
- středně zalidněné oblasti (hustota > 100 obyvatel/km² a populace $> 50\,000$ obyvatel),
- řídké osídlené oblasti (ostatní regiony, obce...) (Pělucha, 2006).

Tradiční venkovské obce lze charakterizovat kromě různých definic také na základě jejich typických znaků. Vyznačují se větším podílem přírody na zastavěnou plochu, klidnějším a harmoničtějším prostředím oproti městům. Proto si také městští obyvatelé jezdí odpočinout na venkov. Rozdíl je patrný také z architektonického směru – na venkově je větší přítomnost rodinných domů, zatímco ve městech jsou častěji stavěny několikapodlažní zástavby paneláků.

Významné jsou sociální znaky venkovských obcí. Obyvatelé takového území mají jinou mentalitu, významná je sounáležitost a mají mezi sebou přátelštější vztahy oproti městskému obyvatelstvu, mezi kterým je větší anonymita. Venkovští obyvatelé mají pochopitelně silnější vazbu na krajinu a životní prostředí. Venkovské obce mívají též své zažitě tradice. Například Woods (2010) uvádí, že představa venkova není jen individuální záležitost, ale především se týká kultury, ve které člověk žije.

Určitým negativem života na venkově je méně pracovních příležitostí, horší dopravní obslužnost a dostupnost do větších měst a celková občanská vybavenost související s veřejnými službami (zdravotnictví, školství, kulturní zařízení a vyžití). Avšak díky snaze obcí jsou tyto nedostatky výrazně eliminovány. Podle Binka (2009) současný venkov již vykazuje mnohé znaky města a mnohá města mohou mít venkovský charakter. Pravdou zůstává, že na venkově populace ubývá a proniká do něj městský způsob života, což také ve své práci potvrzuje Hulst (2007).

Pro venkov je typická vyšší nezaměstnanost oproti městům. To je způsobeno jak menším počtem pracovních příležitostí, tak horší dostupností do měst, kde tyto příležitosti jsou. Dříve to mohlo být způsobeno nižší vzdělaností venkovského obyvatelstva, což znovu souvisí s dopravou. Školy byly pouze ve větších městech a obyvatelé venkova dávali přednost obživě před dojížděním za vzděláním. Menší vzdělanost venkovských obyvatel je také způsobena věkovou strukturou obyvatel, na venkově je vyšší.

3.2 Rozvoj venkova

Rozvoj venkova je významné společenské téma. Zvažují se různé společensko-ekonomické či environmentální důsledky tohoto prostoru (klidný prostor pro život, území spjaté s přírodou, místo pro rekreaci, produkční prostor pro zemědělství, prostor pro rozšiřování měst apod.) (Binek, 2011).

Pro rozvoj venkova je klíčová vazba obyvatel na okolní krajinu a jejich zapojení se do procesů. Občané obcí tuto vazbu mají a mají zájem na udržení prostoru ve kterém žijí a koexistují. Jedním z paradoxů je fakt, že rozhodování o obecných směrech a podmínkách rozvoje venkova se uskutečňuje ve velké vzdálenosti od venkova bez reálných podkladů (názory obyvatel, starostů apod.) a znalosti poměrů na venkově, často v kontrastu k rozvoji města či ve vazbě na zemědělství (Binek, 2011).

Úkolem obcí je díky vlastní samosprávě podpora rozvoje vlastního území, a to ve všech směrech. Ať už je to opora obyvatel v sociální sféře, nebo podpora dopravní infrastruktury, poskytování služeb a ubytování, či dohled na správné zacházení s okolní krajinou.

Problém může nastat, když v obci začnou převažovat přistěhovalci nad starousedlíky, kteří snahu na rozvoji nemají a venkov využívají pouze pro rekreační účely. Pokud tito noví obyvatelé zaujmou posty zastupitelů obcí a začnou prosazovat své zájmy, mohou vymizet tradice a charakteristické rysy venkovských obcí.

Díky viditelným změnám na venkově, které jsou patrné pro obyvatele obcí, mají i občané zájem na nápravě. Nejviditelnější jsou změny a vznik průmyslových zón, které jsou nápadnější ve městech, ale na venkově už méně. Loveridge a Schaeffer (2000) uvádí, že jedním z důvodů změn v manufaktuře je například dovoz zboží ze zahraničí nebo práce na zakázku. Na tuto skutečnost navazuje Green (2007), který potvrzuje, že se venkovský život dramaticky změnil především za poslední léta, a to kvůli pokrokům v dopravě, telekomunikacích, a tím začleněním venkovské populace do širší společnosti.

Podle Bernarda (2011) chápeme rozvoj jako souhrn sociálních procesů, jejichž prostřednictvím lze dosáhnout vyšší kvality života v lokalitě. Za rozvoj lze pokládat i udržování stávajícího stavu, ne pouze jeho změnu. Woods (2010) uvádí, že krajina venkovského prostoru v oblasti rozvoje svědčí o změnách, které se v posledních padesáti letech projeví rozšířením rozlehlých venkovských osad, nových cest a silnic, přepracováním vzorů polí, nové formy zemědělských a průmyslových budov, zalesňováním a odlesňováním

a množstvím příznaků, které nám pomáhají oslovit a interpretovat chráněné venkovské krajiny a lokality.

Proces rozvoje venkova má za úkol především vytvořit harmonickou kulturní krajinu, podpořit kvalitu životního prostředí na venkově, rozvíjet specifika venkova, vytvořit stabilní ekonomiku a s tím související pracovní příležitosti, zajistit kvalitní podmínky pro spokojený život obyvatel venkovských obcí, dostatečnou dopravní obslužnost a občanskou vybavenost. Právě nedostatek soukromých a veřejných služeb je důvodem pro nutné dojíždění obyvatel do zaměstnání do okolních měst, kde jsou soustředěny i služby.

K jednomu z propagátorů rozvoje venkova náleží Spolek pro obnovu venkova, který se podílí na pořádání soutěže Vesnice roku. Ta je v posledních letech poměrně populární a klade důraz na aktivní zapojení obyvatel do rozvoje svého domova. Svůj nezastupitelný podíl na rozvoji venkovských obcí mají také některé dotační programy, po vstupu do Evropské unie především program LEADER.

3.2.1 Aktéři rozvoje venkova

Aktéry rozvoje venkova můžeme chápat jako veškeré formalizované instituce či jednotlivce, kteří nějakým způsobem svými aktivitami vstupují do dění na venkově, či kteří jsou součástí venkova (Binek, 2009).

Počet těchto subjektů je velmi rozmanitý. Základem pro rozvoj venkova je nutné stanovit tyto aktéry a určit jejich základní charakteristiky jako jsou jejich povinnosti, práva a vztahy mezi nimi. Následný rozvoj pak závisí na jejich možnostech. Nejvíce možností mívají aktéři s dostatečnými finančními zdroji. To mohou být například velká města, která mají také větší rozpočet. Oproti tomu malé obce či instituce nebo jednotlivci bývají v tomto směru limitováni. Většinou se sdružují ve spolupracující celky, aby našli jiná řešení k získání prostředků pro rozvoj.

Základní rozdělení aktérů rozvoje venkova je podle postavení ve správní organizaci území. Dle této hierarchie dělíme aktéry s působností na úrovni:

- lokální,
- regionální,
- národní (Binek, 2009).

Další možné dělení je podle formálnosti na:

- institucionalizované aktéry (např. instituce z veřejné správy, větší formální neziskové organizace),
- částečně institucionalizované aktéry (neziskové organizace s menší působností),
- neformální aktéry (skupiny s určitým zájmem) (Binek, 2009).

Dále lze aktéry rozdělit podle vzájemné ochoty spolupráce na rozvoji:

- rozvoj venkova jako celku (např. Spolek pro obnovu venkova),
- rozvoj určité oblasti na venkově (ostatní spolky),
- rozvoj určitého odvětví (organizace se zájmem o určité odvětví) (Binek, 2009).

Pro rozvoj venkova a venkovských obcí platí vztah, že čím blíže je aktér k danému území, tím je ovlivnění prostoru efektivnější. Proto jsou v rozvoji tak populární Místní akční skupiny, které se skládají z členů žijících na území jejich působnosti a kteří jsou obeznámeni se skutečnou problematikou a potřebami tohoto prostoru. Zatímco aktéři na národní úrovni tak přesný přehled nemají. Ve všech případech je ale nutná spolupráce všech aktérů na všech úrovních.

3.2.2 Nástroje rozvoje venkova

Nástroje rozvoje venkova lze obecně charakterizovat jako pomůcky k výkonu a podpoře rozvoje venkovského prostoru pomáhající k dosažení stanovených cílů. Jedním z dalších dělení je rozdělení nástrojů do dvou skupin, na finanční a nefinanční. Mezi finanční nástroje patří např. dotace, granty, kapitálové podíly, z daňových zvýhodnění např. různé slevy na daních a daňové prázdny. Mezi nefinanční nástroje rozvoje venkova spadá na samém začátku legislativní zakotvení, dále strategické plánování obcí.

Dalším rozčleněním nástrojů rozvoje venkova je těchto šest kategorií:

- administrativní nástroje,
- koncepční nástroje,
- institucionální nástroje,
- věcné nástroje,
- sociálně-psychologické nástroje,
- finanční nástroje (Binek, 2009).

V souvislosti s tímto členěním je kladen důraz na rozvíjení území ve všech těchto oblastech a ne soustředění se pouze na jednu z nich, aby nedošlo k nežádoucí přeměně území a dosáhnutí nedostatků v jiných oblastech.

3.2.2.1 Administrativní nástroje

Mezi administrativními nástroji je základem legislativa. Pro účely rozvoje venkova je důležitý zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Dále zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky (ve znění zákona č. 110/2007 Sb.). Kromě již zmíněného zákona č. 128/2000 Sb., o obcích také zákon č. 129/2000 Sb., o krajích. Důležité jsou i zákon č. 229/1991 Sb. o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu, č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, zákon č. 289/1995 Sb., o lesích (Bínek, 2009).

Mimo zákonná ustanovení spadají mezi administrativní nástroje závazné postupy a konkrétní organizační normy.

3.2.2.2 Koncepční nástroje

Kromě legislativního zakotvení je dále důležitá koordinace aktivit spojených s rozvojem venkova a mít předem stanovený průběh rozvoje, tj. mít nějakou strategii, koncepci, nějaký cíl. Mezi koncepční nástroje spadají především strategické plány rozvoje a územní plánování, které jsou nezbytné pro úspěšný rozvoj venkova. Součástí této dokumentace, která obsahuje stanovené cíle, je vhodné doplnit jejich plánovaný průběh.

Existují tři typy koncepčních dokumentů:

- strategie – dokument určující směr rozvoje území z dlouhodobého hlediska,
- program – vychází ze strategie, na základě které se vytváří opatření pro realizaci vytyčených cílů,
- plán – navazuje na strategii a program, určuje financování a rozpočet stanovených cílů (Bínek, 2009).

Tyto dokumenty jsou podkladem pro jednotlivé dotační tituly. Pomocníkem je v této problematice Společná zemědělská politika Evropské unie, která je mimo jiné zodpovědná za rozvoj zemědělství a venkova.

Společná zemědělská politika Evropské unie

Zemědělská politika EU, neboli společná zemědělská politika, slouží mnoha účelům:

- pomáhá zemědělcům produkovat dostatečné množství potravin pro evropské spotřebitele,
- zaručuje bezpečnost těchto potravin (např. díky vysledovatelnosti jejich původu),
- chrání zemědělce před nadměrnou nestabilitou cen a nepříznivým vývojem na trhu,
- pomáhá jim investovat do modernizace zemědělských podniků,
- udržuje životaschopnost venkova s diverzifikovanými ekonomikami,
- vytváří a udržuje pracovní místa v potravinářském průmyslu,
- chrání životní prostředí a zlepšuje životní podmínky zvířat (Evropská unie, 2017).

Zemědělská politika ČR

Ministerstvo zemědělství vydalo Strategii resortu Ministerstva zemědělství s výhledem do roku 2030 obsahující plánované cíle v těchto oblastech:

- podpora podnikání se zvláštním zřetelem na mikro, drobné a střední podniky,
- podpora mikroregionů a lokálních ekonomik,
- funkční a spravedlivá organizace trhů,
- kvalitní a bezpečné potraviny,
- přiměřená potravinová soběstačnost,
- podpora exportu zejména s ohledem na vyšší přidanou hodnotu,
- obnova úrodné, funkční a estetické krajiny, podpora mimoprodukčních funkcí,
- vyšší přidaná hodnota v celém produkčním řetězci,
- kvalita života na venkově,
- zaměstnanost na venkově (Ministerstvo zemědělství, 2016).

Územně plánovací dokumenty

Zahrnují opatření pro udržitelný rozvoj území, ochranu přírodního dědictví, pozvednutí civilizačních a kulturních hodnot se zájmem o soudržnost obyvatel a harmonii v hospodářském rozvoji.

3.2.2.3 Institucionální nástroje

Pro rozvoj jsou tyto nástroje důležité z hlediska větší početnosti účastníků se stejným cílem, a tím i větší silou potřebnou pro vykonání příslušné činnosti. Dělí se na:

- instituce zabývající se rozvojem konkrétní oblasti,
- instituce s určitou strukturou spolupráce,
- instituce s určitou strukturou managementu (pro potřeby rozvoje nějaké oblasti venkova, či konkrétních venkovských obcí např. regionální management) (Binek, 2009).

Mezi tyto nástroje spadají již zmiňované Místní akční skupiny, které sdružují jednotlivce i subjekty. Dále sem spadá Spolek pro obnovu venkova ČR, který zastává společné potřeby venkovských obcí. Lze jmenovat i další institucionální nástroje, všechny se začleňují do Celostátní sítě pro venkov ČR.

3.2.2.4 Věcné nástroje

Podpora rozvoje pomocí věcných nástrojů je chápána jako zajištění či poskytování hmotných statků. Příkladem může být pronájem či prodej objektů nebo pozemků, zajištění dostatečné dopravní infrastruktury, nebo zajištění nějaké služby.

Významná je především dopravní infrastruktura. Ta má své zastoupení na státní, krajské i obecní úrovni. Zatímco stát buduje silnice nejvyšších tříd, kraje se starají o udržování a případné úpravy komunikací II. a III. třídy, které se nejčastěji ve venkovských oblastech vyskytují a jsou klíčové pro dopravní dostupnost mezi a z venkovských obcí. Binek (2009) dodává, že obce mají zájem na udržování a opravách místních silnic pro potřeby občanů.

3.2.2.5 Sociálně-psychologické nástroje

Do sociálně-psychologických nástrojů spadají vzdělání, komunikace a motivace. Vzděláním je myšleno vědomí o řešené problematice, a to nejen ze strany již účastnících se spolků, ale také jednotlivých občanů, kteří se díky svým znalostem mohou aktivně zapojovat do rozvoje obce.

Prostřednictvím komunikace dochází ke zprostředkování informací, důležitá je jejich správnost a úplnost potřebná pro jednání aktérů (Binek, 2009).

Motivací rozumíme zájem o nějakou činnost, která podněcuje k výkonům spojených s rozvojem. Jednou z podpor motivace může být soutěž Vesnice roku.

3.2.2.6 Finanční nástroje

Mezi finanční nástroje se řadí především podpory v podobě dotací a grantů na evropské, národní a krajské úrovni. Blíže se těmto nástrojům věnuje kapitola 3.3.

Někdy může být tímto prostředkem i kapitálové podílíctví, v okrajových případech investiční pobídka poskytnutá vládou nebo zvýhodněný úvěr (Binek, 2009).

3.2.3 Prvky významné pro rozvoj venkova a obcí

3.2.3.1 Obyvatelstvo

Obyvatelé, respektive každý jedinec je základním a nejdůležitějším aktérem v rozvoji venkova a obcí. Všichni občané mají právo podílet se na plánování a samotném utváření svého okolí a tvoří tak pomyslný stavební kámen ve strategickém plánování rozvoje.

Pro rozvoj venkovského prostoru má klíčový význam nejen sídelní struktura a ekonomická výkonnost území, ale také věková a vzdělanostní struktura obyvatelstva. Ta se pak společně s ekonomickou aktivitou, vybaveností službami a technickou infrastrukturou odráží v míře rozvoje daného regionu (Binek, 2010).

Věková a vzdělanostní struktura obyvatelstva patří mezi základní prvky rozvoje území. Venkov obývá prokazatelně menší množství vzdělanějších a mladších lidí, a tím zaostává za městy. To je dáno už dávnou minulostí, kdy byla na venkově soustředěna zemědělská činnost, a proto zaměstnanci nepotřebovali vyšší vzdělání. Postupem času se vzdělanostní struktura zvyšuje, což je způsobeno stěhováním městského obyvatelstva na venkov. Glasgow (2008) uvádí, že podle výzkumů se mladí lidé, lidé s vyšším vzděláním a

finančně zabezpečení lidé častěji stěhují, než staří lidé a lidé s omezenými prostředky. Migrují převážně z venkovů právě do měst za lepšími příležitostmi. Oproti tomu Jentsch (2009) zastává názor, že se většina lidí usazovala ve městech dříve, ale podle současných statistik mají přistěhovalci tendenci se usazovat na venkově.

S migrací a narůstající mobilitou je spojen i dopad na územní rozvoj a dělbu práce v jednotlivých částech republiky, krajů, či okresů. Fedrová a Fridrich (2013) se domnívají, že tyto trendy mohou být dokonce ovlivněny migračními pohyby spojenými s rozšířením Evropské unie.

3.2.3.2 Trh práce a nezaměstnanost

Trh pracovních příležitostí na venkově se od městského prostředí velmi odlišuje. Dříve byl venkov spojován především se zemědělskou činností a s prací v tomto sektoru. Dnes tomu tak už není. To potvrzuje i Kandel (2006), který tvrdí, že většina obyvatel venkova už nepracuje v tradičních ekonomických aktivitách spjatých s přírodními zdroji a mnoho z nich dojíždí za prací do měst. Budoucnost trhu práce ve venkovských obcích závisí na potenciálu pro tvorbu pracovních příležitostí v těchto oblastech.

Se situací na trhu práce úzce souvisí případná nezaměstnanost. Ta může mít různé negativní důsledky, ať už ekonomické, sociální, zdravotní, tak může mít vliv na životní úroveň člověka. Nezaměstnanost ovlivňuje psychiku a celkové zdraví jedinců. Ať už je to stres z nezaměstnanosti, nebo například ztráta kontaktů s bývalými spolupracovníky. Buchtová (2002) se domnívá, že ztráta práce především ponižuje člověka, který umí a chce pracovat. Narušuje jeho obvyklou psychickou pohodu a poškozuje život jeho rodiny. Nezaměstnanost souvisí i s vlivem na životní úroveň jedince, který byl zvyklý na určitý standard, kterého se mu už nedostává. Při vyšší nezaměstnanosti se mimo jiné zvyšují výdaje státního rozpočtu na poskytnutí sociálních dávek.

Pracovní místa ve městech a obcích vytvářejí například státní a soukromé podniky a živnostníci. Pomyslnou pomocnou rukou při hledání zaměstnání mohou být občanům Úřady práce, které také podporují skupiny ohrožené nezaměstnaností, do nichž spadají zdravotně znevýhodněné osoby, absolventi škol a mladiství, lidé s nižším vzděláním, ale též ženy a lidé ve věku nad 50 let. Taková diskriminace by neměla nastat, což potvrzuje i Sargeant (2008), který uvádí, že věková diskriminace nesmí být.

3.2.3.3 Dopravní dostupnost a obslužnost

Poptávka po dopravní dostupnosti a obslužnosti se zvyšuje a tvorba funkční sítě je jedním z úkolů veřejného sektoru. Významné je jak využití sítě při podnikání, tak pro přepravu osob. Podle Bernarda (2011) je každodenní pracovní vyjížďka ve venkovských obcích obecně velmi rozšířená. Mnoho pracovních příležitostí je situováno právě ve větších městech.

3.3 Dotace

Jelikož je finanční soběstačnost obcí na nízké úrovni a obce nemohou plánované projekty nejčastěji dotovat z vlastního rozpočtu, musí se obracet na jiné alternativy. Tou nejčastější jsou dotace. Hoebink (2010) potvrzuje, že municipality se potýkají s nedostatkem finančních prostředků a finančních nástrojů. Problém nastává už ve chvíli předkládání projektu, protože jejich předkládání je spojeno s požadavkem spolufinancování projektů (před, v průběhu a často i po realizaci do doby, než jsou proplaceny faktury), což klade na žadatele nároky disponovat finančními prostředky. U malých obcí může být spolufinancování projektů velkým problémem a nutí je k čerpání úvěrů a jejich nadměrnému zadlužování (Provazníková, 2009). Někdy je užíván pojem grant, který je ale považován za synonymum.

Obecně jsou dotace definovány jako poskytování prostředků z veřejných rozpočtů, které není příjemce povinen vrátit, jsou tedy nenávratné. Nenávratné jsou v tom smyslu, že pokud příjemce splní podmínky, za kterých mu byly poskytnuty, nevzniká mu vůči danému rozpočtu žádný závazek (Holeček, 2009). Dotace jsou poskytovány za účelem předem známé podpory, na základě žádosti a měly by vycházet ze strategického plánu. Jsou-li po ukončení projektu skutečné výdaje nižší, než byl plánovaný rozpočet, musí se přebytek vrátit příslušnému ministerstvu, které dotaci poskytlo (Kishlingerová, 2010).

Skrze prostředky v podobě dotací je obcím umožněno stabilizovat oblast veřejných služeb a realizovat plánované projekty, které by bez dotací byly neproveditelné. Často jsou určeny na rozvoj technické infrastruktury v podobě vybudování kanalizace, rekonstrukce budov, výstavby veřejných prostranství jako sportovišť a parků, ale také na všeobecný rozvoj obce a ochranu životního prostředí.

Podle Provazníkové (2009) jsou některé dotace územním celkům vypláceny automaticky na základě schváleného zákona o státním rozpočtu za příslušný rok (nárokové dotace), u jiných musí obce a kraje o jejich přidělení žádat na základě stanovených podmínek.

Žádání probíhá prostřednictvím jednotlivých dotačních programů, které jsou každý rok zveřejňovány na internetových stránkách Evropské unie, ministerstev a krajských úřadů. Součástí jsou i podmínky a pravidla pro žádání o daný dotační titul, způsob, jakým má být dotace využita a seznámení se sankcemi v případě zneužití dotace.

3.3.1 Zdroje dotací

Po vstupu České republiky do Evropské unie nám bylo umožněno čerpat finance nejen ze státního rozpočtu, ale také ze strukturálních fondů EU. Dotace poskytované Evropskou unií jsou rozděleny podle fondů mezi příslušná ministerstva, která je spravují.

3.3.1.1 Evropské dotace

Jeníček (2010) uvádí, že zatímco na celosvětové úrovni některé státy stále hledají způsob všeobecně vyhovujícího financování rozvoje, na evropské úrovni už takový mechanismus existuje a funguje. Evropská unie má zájem na všeobecném zlepšení ekonomiky členských států a zmírňování rozdílů mezi nimi. Cílem poskytování finančních prostředků je zlepšení situace a podpora rozvoje na jejich územích. Granberg (2015) dodává, že podpora EU může být chápána jako vyjádření potřeby zavést na scénu rozvoje venkova nové hráče.

Díky vstupu České republiky do EU a přispívání členských států danými částkami do společného rozpočtu můžeme čerpat z jejich prostředků a podílet se na budování sociální a hospodářské politiky soudržnosti a na vytváření řady fondů. Jeníček (2010) dále uvádí, že politika soudržnosti ztělesňuje zájem Evropské unie a členských států na vyváženém rozvoji všech států a regionů organizace. Je postavena na solidaritě rozvinutějších regionů a států s méně rozvinutými regiony.

Na období 2014 – 2020 jsou pro Českou republiku vyčleněny prostředky ve výši 23,9 miliard eur. Tyto prostředky slouží k tzv. politice soudržnosti, což znamená ke snižování sociálních a ekonomických nerovností mezi členskými státy Evropské unie a k podpoře jejich hospodářského růstu. V tomto programovém období jsou dotace pro ČR rozděleny mezi pět fondů tvořící dohromady Evropské strukturální a investiční fondy (ESI) (Evropská unie, 2017).

Jedná se o tyto strukturální fondy:

- Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR): jeho cílem je posílení sociální a hospodářské soudržnosti na úrovni regionů, posílení růstu, konkurenceschopnosti a vytváření nových pracovních příležitostí, z tohoto fondu jsou podpořeny i projekty Evropské územní spolupráce, fond má dominantní postavení mezi ostatními strukturálními fondy, neboť získává téměř polovinu všech jejich výdajů (Wokoun, 2004), celkově je pro regionální rozvoj vyhrazena částka 11,94 miliard eur,
- Fond soudržnosti (FS): pro tento fond je vyhrazena částka 6,25 miliard eur, která je určena pro udržitelný rozvoj, propojení členských států s HDP nižším než 90 % průměru zemí EU a pro investice do zeleného růstu,
- Evropský sociální fond (ESF): sociální fond je investicí do lidských zdrojů, zlepšování příležitostí v zaměstnání a vzdělávání, podporuje znevýhodněné osoby a lidi ohrožené chudobou nebo vyloučením ze společnosti, pro tento fond je vyčleněno 3,43 miliard eur,
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV): jedná se o fond na podporu venkovských oblastí, hospodářství, kvalitu života na venkově, zvyšování konkurenceschopnosti v zemědělství a lesnictví, udržení životního prostředí a stavu okolní krajiny, na tyto činnosti je vyhrazeno 2,3 miliard eur,
- Evropský námořní a rybářský fond (ENRF): jelikož Česká republika nemá moře, zastřešuje tento fond na našem území udržitelnost sladkovodního rybolovu k podpoře konkurenceschopnosti, ochrany a celkového zlepšování podmínek rybolovu, pro námořní a rybářský fond je vyčleněno 0,03 miliard eur (Evropská unie, 2017).

3.3.1.2 Státní dotace

Podpora a rozvoj venkova na národní úrovni není tolik rozmanitá jako na evropské. Nenabízí velké množství dotačních programů, ale zabývá se spíše individuální podporou konkrétních subjektů a projektů, jako je například soutěž Vesnice roku.

Národní operační programy

Tyto operační programy jsou spolufinancovány z Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF). Pro období 2014 – 2020 je vyčleněno deset programů:

- Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OPPIK),
- Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OPVVV),
- Operační program Zaměstnanost (OPZ),
- Operační program Doprava (OPD),
- Operační program Životní prostředí (OPŽP),
- Integrovaný regionální operační program (IROP),
- Operační program Praha – pól růstu ČR,
- Operační program Technická pomoc (OPTP),
- Operační program Rybářství (OPR),
- Program rozvoje venkova (PRV) (Strukturální fondy, 2012).

Program rozvoje venkova

Garantem Programu rozvoje venkova je Státní zemědělský intervenční fond (SZIF), který je pověřen Ministerstvem zemědělství (MZe) k provádění a administraci spojené s poskytováním dotací do tohoto sektoru. K propagaci byla zřízena Celostátní síť pro venkov (CSV) zaměřující se na sdílení zkušeností a poznatků a jejich následovně předávání aktérům podílejícím se na rozvoji venkova.

Hlavním cílem programu je obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství prostřednictvím zejména agroenvironmentálních opatření, dále investice pro konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků, podpora vstupu mladých lidí do zemědělství nebo krajinná infrastruktura. Program bude také podporovat diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem vytvářet nová pracovní místa a zvýšit hospodářský rozvoj. Podporován bude komunitně vedený místní rozvoj, resp. metoda LEADER, která přispívá k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území a rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni (SZIF, 2015). High (2007) dodává, že program LEADER je jednou z částí financování rozvoje venkova v Evropské unii, která podporuje rozvoj venkova v územích napříč Evropou.

Zároveň je program rozčleněn do čtyř os vymezujících hlavní cíle rozvoje venkova:

- OSA I: podporuje konkurenceschopnost zemědělství a lesnictví, posiluje zemědělskou výrobu a potravinářství, zemědělské podniky, pozemkové úpravy a přidává hodnotu zemědělským produktům,
- OSA II: soustřeďuje se na zlepšování životního prostředí a krajiny,
- OSA III: podporuje rozvoj životních podmínek ve venkovských oblastech a diverzifikaci ekonomických aktivit na venkově,
- OSA IV: do této Osy spadá metoda LEADER, je uskutečňována prostřednictvím realizace cílů jednotlivých opatření předchozích Os, účelem této Osy je především zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického potenciálu a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova, spolu s posílením řídicích a administrativních schopností na venkově (Bajer, 2009).

MAS a program LEADER

Čermák (2011) charakterizuje Místní akční skupiny (MAS) jako společenství subjektů různého druhu, nestátních neziskových organizací, občanských sdružení, organizací soukromé podnikatelské sféry, jednotlivých obcí a svazků obcí spolupracujících a propojujících své aktivity ve prospěch rozvoje venkova a zemědělství a při získávání finanční podpory pro svůj region od Evropské unie a z národních programů metodou LEADER (Liasion Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale, v českém překladu Propojení aktivit rozvíjejících venkovskou ekonomiku). Podle Galvasové (2007) je metoda LEADER založena právě na partnerské spolupráci těchto subjektů v území.

Svobodová (2011) se domnívá, že pro řadu zemí, a tím spíše jednotlivých venkovských regionů, znamenal program LEADER doslova převrat v dosavadním chápání podmínek rozvoje venkova a hlavně převrat v rozvoji venkovských oblastí. Dále uvádí, že přinesl výsledky v podobě až 100 tisíc pracovních míst, záchrany kulturních památek a přírodních hodnot, většího stmelení místních komunit a zamezení odlivu obyvatelstva do měst.

Moreddu (2007) uvádí, že MAS tvoří zástupci regionální správy, nevládních organizací a podnikatelů. Jsou zodpovědní za řízení programu a správné použití veřejných finančních prostředků, za diskuzi plánu rozvoje regionu. Dále vyřizují žádosti konečných příjemců dotací, analýzu, výběr a schvalování projektů, provádění plateb. Vošta (2010) dodává, že MAS nejsou protikladem místní samosprávy, ale pomáhají v řešení problémů

venkovských regionů, rozvoji obcí a zemědělství, obnově venkova a krajiny. Podle Granberga (2015) jsou MAS rozhodujícími činiteli v programu LEADER.

Jejich strategií je celkové zlepšování kvality života na venkově, posílení ekonomického prostředí a s tím související tvorbu pracovních příležitostí, zhodnocení místní přírody a kultury, a to prostřednictvím metody LEADER. Z této podpory lze realizovat investice na nápravu a údržbu přírodních lokalit, obnovu památek nebo charakteristických rysů krajiny, podporu cestovního ruchu. Důraz je kladen na inovativnost, vzájemnou souhru projektů a rozvíjení celkového potenciálu venkovských oblastí.

Díky propojení občanů a venkovských subjektů vychází náměty MAS z myšlenek a podnětů osob žijících přímo v lokalitách, kde je zájem je napravit a rozvíjet. O projektech tedy nerozhodují lidé působící v politické sféře, kteří možná ani nikdy v dané lokalitě nebyli a nejsou obeznámeni s jejím charakterem, ale přímo obyvatelé žijící a pracující v takovém regionu, znající současnou situaci i minulost, vědomi si jeho potřeb a tradic.

MAS působí po celé České republice a sdružuje se v tzv. Národní síť Místních akčních skupin (NS MAS). K 27. 6. 2017 bylo na našem území 179 MAS. Na základě své strategie vybírají z návrhů projektů ty, kterým rozdělí finance na jejich realizaci. V minulém období z Programu rozvoje venkova 2007 – 2013 proplatily 6280 projektů (NS MAS, 2017).

Obdobou MAS jsou v Evropě skupiny LAGs (Local action groups), které si mezi sebou předávají své poznatky, zkušenosti a spolupracují spolu.

MAS může spolupracovat s jednotlivými MAS v rámci jedné země, ale také může organizovat mezinárodní spolupráce. To by mohlo být pro Českou republiku přínosné, nebo alespoň inspirativní. Od našich sousedů v Bavorsku nebo v Rakousku se můžeme učit. Oproti nám realizují více podpor i na menší projekty. Například v Rakousku je obecná starost o životní prostředí a jeho udržení, proto je jednou z podpor i dotace na nákup květin nebo dosažení daňových úlev odměnou za udržovaný dům.

Ministerstvo pro místní rozvoj

Pro rok 2018 vyhlásilo MMR sedm dotačních titulů, a to:

- Podpora vítězů soutěže Vesnice roku: podpora je zaměřena na obnovení a údržbu zástavby na území obce, škol, kulturních zařízení, hřbitovů, veřejných prostranství a veřejné zeleně, rekonstrukci místních komunikací,
- Podpora zapojení generací do komunitního života v obci: podpora projektů od dětí a mládeže, které jsou zaměřené na obnovu veřejného prostranství a zeleně, vybudování či obnovení areálů pro volnočasové aktivity, jako hřiště, cyklostezky, naučné stezky,
- Podpora spolupráce obcí na obnově a rozvoji venkova: předmětem podpory je propagace a výměna zkušeností s úspěšnými projekty v oblasti rozvoje venkova a odborné vzdělávání zástupců obcí v této problematice,
- Podpora obnovy drobných sakrálních staveb v obci: jedná se zejména o podporu obnovy drobných posvátných staveb jako jsou kapličky, sochy, márníce,
- Podpora obnovy místních komunikací: zaměření na podporu obnovy všech místních komunikací, obnovu kanalizace a odvodňovacích zařízení, svahů a příkopů,
- Podpora obnovy sportovní infrastruktury: podpora zaměřená na projekty od dětí a mládeže, které jsou směřovány na vybudování či rekonstrukci školních hřišť a tělocvičen sloužících pro výuku tělesné výchovy,
- Podpora rozvoje strategických průmyslových zón: pomocí této podpory mohou být budovány a revitalizovány průmyslové zóny, regenerovány celé areály, podpořena je také konkurenceschopnost průmyslových zón (MMR, 2017).

3.3.1.3 Krajské dotace

Regionální rozvoj v České republice

V České republice má vyvážený rozvoj státu nebo územního obvodu kraje oporu v Zákoně o podpoře regionálního rozvoje č. 248/2000 Sb., s ním souvisí i působnost správních úřadů, krajů a obcí. Podpora regionálního rozvoje je zaměřena na:

- rozvoj podnikání,
- rozvoj lidských zdrojů,
- výzkum a technologický vývoj,
- rozvoj cestovního ruchu,
- zajištění dostatečné dopravní dostupnosti,

- rozvoj občanské vybavenosti a zařízení pro tělovýchovu, sport a mládež a volnočasové aktivity občanů,
- rozvoj služeb sociální péče a pomoci,
- zajištění dostupnosti a zlepšování úrovně zdravotnických služeb,
- opatření k ochraně životního prostředí a udržení kulturní krajiny a další (Čmejrek, 2006).

Regionální rozvoj ve Středočeském kraji

Protože se okres Kolín nachází na území Středočeského kraje, jsou zde popsány dotace poskytované právě na tomto území. Středočeský kraj poskytuje finanční prostředky v těchto šesti oblastech, do nichž spadají následující fondy:

- Středočeský fond obnovy venkova,
- Středočeský infrastrukturní fond,
- Středočeský fond rozvoje obcí a měst (spadá sem i Program obnovy venkova, který fungoval do roku 2009),
- Středočeský fond podpory malého a středního podnikání,
- Středočeský fond cestovního ruchu: výstavba a vybavení turistických informačních center ve Středočeském kraji, podpora agroturistiky, historická kolejová doprava, naučné stezky, přívozy,
- Středočeský fond cestovního ruchu a podpory podnikání,
- Program Smart Akcelerátor (Středočeský kraj, 2018).

Sociální oblast

- Středočeský humanitární fond: tematické zadání „Sociální oblast“,

Kultura

- Středočeský fond kultury a obnovy památek: tematické zadání „Obecní knihovny“, tematické zadání „Podpora kultury“, tematické zadání „Obnova památek“,

Školství

- Středočeský fond sportu, volného času a primární prevence,

Zdravotnictví

- Středočeský humanitárního fond v rámci tematického zadání „Zdravotnictví a Zdraví 2020“,

Životní prostředí

- Středočeský infrastrukturní fond,
- Středočeský fond životního prostředí a zemědělství,
- Dotace na environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu,
- Středočeský Povodňový fond (SPF),
- Havarijní fond pro ochranu jakosti vod Středočeského kraje,
- Příspěvky na hospodaření v lesích,
- Příspěvky na myslivecké hospodaření,
- Kotlíková dotace,
- Operační program životní prostředí (OPŽP) (Středočeský kraj, 2018).

Dále kraj poskytuje dotace nazvané Středočeský fond hejtmana a zmírnění následků živelných katastrof a Středočeský Fond podpory dobrovolných hasičů a složek IZS.

4 Materiál a metodika

4.1 Charakteristika zájmového území

Okres Kolín se rozkládá ve východní části Středočeského kraje. Na východě sousedí s okresy Hradec Králové a Pardubice, na severu s okresem Nymburk, na západě s okresem Praha-východ a na jihu s Kutnou Horou. Podle Českého statistického úřadu (2017) je celková rozloha 744 km². Kraj obývá necelých 100 000 obyvatel. Téměř celé území se rozkládá v úrodném Polabí.

Okresu Kolín náleží 89 obcí, z nichž má 6 přiznáno statut města a 3 městys. Podle ukazatele ČSÚ pro přidělení statutu města je z 89 obcí považováno 86 za venkovské obce, tj. obce s počtem obyvatel do 3000. Mezi 3 obce s počtem obyvatel nad 3000 patří Český Brod, Kolín a Pečky. Mezi venkovské obce spadá těchto zbylých 86 obcí: Barchovice, Bečváry, Bělušice, Břežany I, Břežany II, Býchory, Cerhenice, Církvice, Červené Pečky, Dobřichov, Dolní Chvatliny, Dománovice, Doubravčice, Drahodobudice, Grunta, Horní Kruty, Hradešín, Choťovice, Chotutice, Chrást'any, Jestřábí Lhota, Kbel, Klášterní Skalice, Klučov, Konárovice, Kořenice, Kouřim, Krakovany, Krupá, Krychnov, Křečhoř, Kšely, Libenice, Libodřice, Lipeč, Lošany, Malotice, Masojedy, Mrzky, Nebovidy, Němčice, Nová Ves I, Ohaře, Ovčáry, Pašinka, Plaňany, Pňov-Předhradí, Polepy, Polní Chrčice, Polní Voděrady, Poříčany, Přehvozdí, Přistoupim, Přišimasy, Radim, Radovesnice I, Radovesnice II, Ratboř, Ratenice, Rostoklaty, Skvrňov, Starý Kolín, Svojšice, Tatce, Tismice, Toušice, Třebovle, Tři Dvory, Tuchoraz, Tuklaty, Týnec nad Labem, Uhlířská Lhota, Veletov, Velim, Velký Osek, Veltruby, Vítice, Volárna, Vrátkov, Vrbčany, Zalesňany, Zásmuky, Žabonosy, Ždánice, Žehuň, Žiželice.

Okres je charakterizován jako průmyslově-zemědělský. Díky výrobním podmínkám Polabí je zde intenzivní rostlinná výroba. Dále zde působí řada podniků v různých odvětvích. Převažují podniky věnující se elektrotechnice, strojírenství, chemickému a polygrafickému průmyslu. Průmyslu dominuje zóna u obce Ovčáry s továrnou TPCA s.r.o., kde se vyrábí osobní automobily a poskytuje tak řadu pracovních příležitostí.

S počtem necelých 4 000 nezaměstnaných se okres Kolín řadí na třetí místo s nejvyšší nezaměstnaností ve Středočeském kraji.

Okresem prochází dálnice D11, silnice I. třídy a třetí nejdelší silnice na území Česka. Spojení dále zajišťuje železniční trať vedoucí z Prahy až do České Třebové. Kromě vlakových spojení se lze po okrese dopravovat pravidelnými linkami autobusové dopravy.

Na území okresu se nenachází mnoho turistických míst. Do území zasahují dvě národní přírodní rezervace, a to Kněžičky a komplex lužního lesa Libický luh. Největším počtem historických památek se pyšní přímo okresní město Kolín, např. se stavbou gotického chrámu sv. Bartoloměje, který se řadí mezi národní kulturní památky, známý je i židovský hřbitov. Národní přírodní památkou je vyhlášeno i město Kouřim a její opevnění. Turisticky navštěvované jsou Lipany, kde byla vybudována mohyla na památku bitvy u Lipan. Známy je též památník u obce Křečhoř připomínající bitvu u Kolína (ČSÚ, 2017).

4.2 Použité metody výzkumu

Šetření probíhalo na základě metody dle Dismana (2000), kdy bylo využito kvantitativního, tj. dotazníkového šetření. Disman zastává názor, že u kvantitativního výzkumu jsou jasněji viditelné typické zdroje zkreslení. Terénní šetření probíhalo za pomoci dotazníkového šetření mezi starosty venkovských obcí okresu Kolín a v druhém případě dotazníkového šetření mezi občany žijícími v okrese Kolín. Dále bylo využito terénního šetření v podobě pozorování. Podrobnější popis použitých metod je uveden v následujících kapitolách.

4.2.1 Dotazníková šetření

4.2.1.1 Dotazník pro starosty obcí

Otázky v dotazníku byly formulovány stručně, jasně a výstižně tak, aby byly pro oslovené starosty dobře srozumitelné. Dotazníkový formulář se skládal z deseti otázek (viz. Příloha č. 1: Dotazník pro starosty obcí) s uzavřenými odpověďmi. V devíti otázkách mohli respondenti vybrat pouze jednu odpověď, na jednu otázku mohli vybrat libovolné množství odpovědí. Část dotazníku byla zaměřena na zjištění názoru starostů na problematiku žádání a získávání dotací, další část byla zaměřena přímo na situaci v příslušné obci a způsob získávání dotací.

Před rozesláním dotazníků všem obcím byl rozdán zkušební vzorek třem starostům za účelem zjištění, zda jsou otázky kladeny srozumitelně. Samotné dotazníkové šetření probíhalo od 22. ledna 2018 do 2. března 2018. Celkem bylo rozesláno 86 dotazníkových formulářů, tj. byli osloveni všichni starostové venkovských obcí v okrese Kolín. Dotazníky byly distribuovány v elektronické podobě prostřednictvím internetové stránky www.survio.com,

kde byl dotazník pro starosty vytvořen pro rychlejší a pohodlnější vyplnění. V žádosti o vyplnění dotazníku bylo uvedeno, že výsledky budou sloužit pouze k analýze dat pro zpracování bakalářské práce.

Vyhodnocení dat průzkumu bylo zpracováno v počítačovém programu Word a Excel do podoby grafů, jejichž výčet je uveden v kapitole Seznam obrázků. Jednotlivé grafy znázorňující zjištěné skutečnosti jsou dále doplněny slovním popisem dosažených výsledků.

Celková návratnost dotazníků byla zhruba 82 % (70 vyplněných dotazníků z 86 rozdaných). Přístup respondentů k vyplňování dotazníků lze hodnotit velmi kladně. Vysoká návratnost spočívá v tom, že bylo s oslovenými starosty jednáno i telefonicky, a ti tento osobní přístup velmi ocenili.

4.2.1.2 Dotazník pro občany obcí okresu Kolín

Otázky v dotazníku byly sestaveny podobným způsobem jako v případě dotazníku pro starosty obcí, aby byly pro respondenty co nejjednodušší. Formulář byl zhotoven z deseti otázek (viz. Příloha č. 2: Dotazník pro občany obcí okresu Kolín) s uzavřenými odpověďmi, kde mohli vybírat jednu možnou odpověď, a jednou otevřenou odpovědí. První část dotazníku měla za úkol zjistit základní informace o respondentovi (pohlaví, věk, dosažené vzdělání), a to z důvodu potvrzení či nepotvrzení předpokladu, že mají tyto parametry vliv na znalosti jedinců v oblasti dotací. Další část byla zaměřena na zjištění názoru veřejnosti na dotace, jejich znalostí v této oblasti a případné zapojení do rozvoje jejich obce.

Před rozesláním všech dotazníků byl rozdán zkušební vzorek pěti lidem, za účelem zjištění, zda jsou otázky položeny srozumitelně. Samotné dotazníkové šetření probíhalo od 22. ledna 2018 do 2. března 2018. Celkově bylo shromážděno 141 vyplněných dotazníků, počet rozeslaných není kvůli zvolené metodě rozeslání znám. Cílovou skupinou byla široká veřejnost občanů žijících na území venkovských obcí v okrese Kolín ve věku od 18 let. Dotazníky byly rozeslány elektronicky taktéž prostřednictvím internetové stránky www.survio.com, kde byl dotazník vytvořen pro rychlejší a pohodlnější vyplnění. Distribuovány byly přes sociální a jiné sítě s žádostí pro rodinu a známé k rozšíření mezi ostatní spoluobčany. V žádosti o vyplnění dotazníku bylo uvedeno, že dotazník bude sloužit pouze k analýze dat pro zpracování bakalářské práce a že jeho vyplnění je anonymní.

Zpracování dat průzkumu bylo provedeno v počítačovém programu Word a Excel do podoby grafů, jejichž výčet je uveden v kapitole Seznam obrázků. Jednotlivé grafy znázorňující zjištěné skutečnosti jsou dále doplněny slovním popisem dosažených výsledků.

4.2.2 Terénní šetření v zájmovém území

Při terénním šetření bylo využito prostého pozorování sledované situace za účelem zjištění významu dotací pro rozvoj příslušné obce. Pozorování proběhlo v pěti vybraných obcích, a to Cerhenice, Dobřichov, Mrzky, Radim a Velim.

U obcí Cerhenice, Radim a Velim byl vždy vybrán jeden projekt financovaný pomocí dotací. Obec Dobřichov realizovala výstavbu mateřské školy a bude žádat o zpětnou dotaci. Obec Mrzky nikdy finanční podpory nedosáhla, přestože opakovaně o dotace žádala.

Obec Cerhenice je v širokém okolí známá svou schopností získat dotace a vysokou úspěšností. Za pomoci finanční podpory bylo v Cerhenicích realizováno o mnoho více projektů oproti okolním obcím. Pro pozorování byl vybrán projekt výstavby environmentálního centra.

Radim čerpá nezanedbatelnou část finančních prostředků z vlastního podnikání, konkrétně ze skládky komunálního odpadu, kterou provozuje. Ročně si tak přijde na asi tři miliony korun. I přes tento zisk se nebrání žádostem o dotace. V této obci byl vybrán a popsán projekt Cestou za trilobity, který byl spolufinancován z programu LEADER.

Obec Velim se pyšní novým víceúčelovým sportovním hřištěm, které mohlo být taktéž vybudováno za přispění dotací. Velim je pro obyvatele atraktivním místem pro život, jelikož se zde nachází mnoho služeb, dobrá občanská vybavenost a leží nedaleko okresního města Kolín, kam je výborná dopravní dostupnost i obslužnost. Hřiště mohou využívat jak místní škola a školka, tak soukromí sportovci a nadšenci. Navíc je přímo u hřiště sociální zařízení s toaletami apod.

Dobřichov využívá dotací pravidelně, ale především smysluplně. S jejich pomocí získala obec na větší popularitě především díky vybudování naučné stezky. Minulý rok se obec navíc dočkala vlastní mateřské školy, která byla kvůli naplněné kapacitě sousedních Peček velmi žádaná. Na tento projekt byla obci přislíbena dotace, ale bohužel nebyla nakonec udělena. Dobřichov mateřskou školu postavil i tak a bude žádat o zpětné proplacení nákladů.

Poslední vybranou obcí pro pozorování byly Mrzky. Ty se vyznačují tím, že jako jediná z dotázaných obcí nedosáhla nikdy na dotace. Své náklady hradí pouze z vlastního rozpočtu, případně za přispění občanů. Na první pohled typická venkovská obec by ale dotace ocenila. Získané finanční prostředky by užila např. na opravu silnic či chodníků, obec také postrádá dětské hřiště a kromě hospody nemá místo, kde by se mohli spoluobčané setkávat.

5 Výsledky šetření

5.1 Dotazník pro starosty obcí

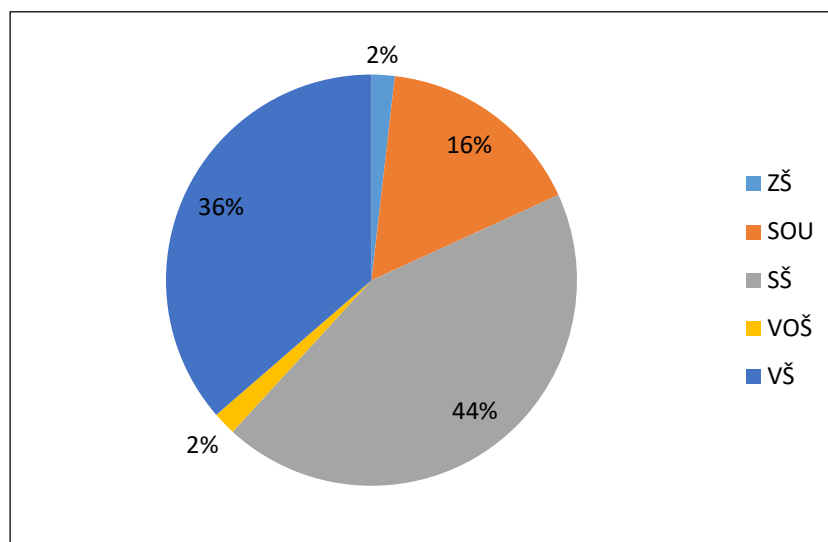
Celkem bylo rozesláno 86 dotazníkových formulářů. V prvním kole se vrátilo pouhých 21 vyplněných dotazníků, proto bylo třeba jednotlivé obce obvolat s žádostí o vyplnění. Při telefonátech byli zástupci obcí navíc vyzváni k libovolnému vyjádření týkající se problematiky dotací ve venkovských obcích. Po telefonické komunikaci se vrátilo dalších 49 dotazníků. Celkem bylo tedy získáno zpět 70 vyplněných dotazníků z 86 distribuovaných. Respondenty byli starostové venkovských obcí v okrese Kolín.

Ti, kteří dotazník nevyplnili, buď vůbec nejevili zájem o spolupráci, ve dvou případech nebyla ze strany obce žádná komunikace, nebo se omluvili za nedostatek času. Jednalo se o tyto obce: Bělušice, Břežany II, Dolní Chvatliny, Horní Kruty, Chrášťany, Libenice, Nebovidy, Ovčáry, Polní Voděrady, Příšimasy, Tismice, Uhlířská Lhota, Volárna, Vrátkov, Ždánice, Žiželice.

Cílem šetření bylo získání celkového pohledu starostů na vliv dotací na rozvoj obcí, jejich vnímání podpory a problematiky dotací, zjištění jejich záměrů, aktuální situace v jejich obcích a informací o předešlých čerpaných dotacích.

Souhrnné výsledky jsou zpracovány do koláčových grafů.

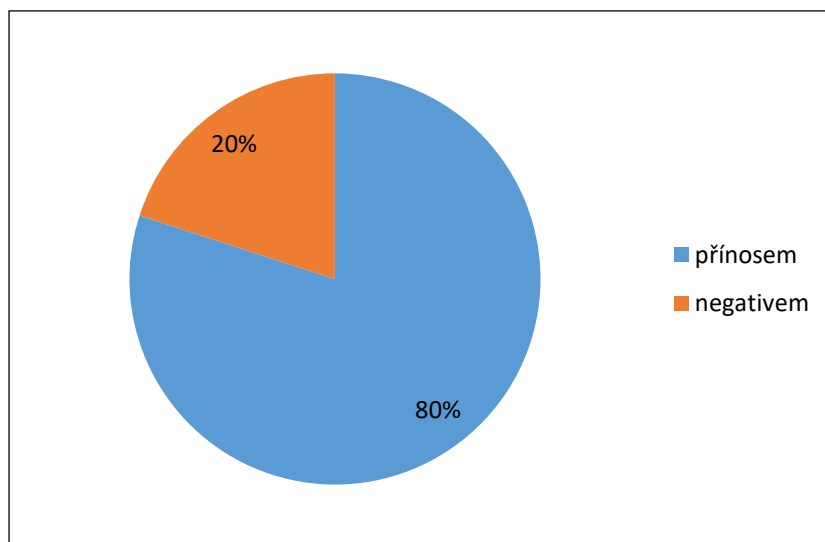
Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Obrázek č. 1 Výsledné odpovědi na otázku Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání? (1)

Z obrázku č. 1 je patrné, že z celkového počtu 70 respondentů bylo nejvíce středoškolsky vzdělaných (44 %), 36 % bylo vysokoškolsky vzdělaných, 16 % studovalo střední odborné učiliště a po 2 % uvedli respondenti se základním vzděláním a s vyšší odbornou školou. Dosažené vzdělání nemělo při dotazníkovém šetření vliv na znalosti v oboru a úspěšnost při získávání dotací.

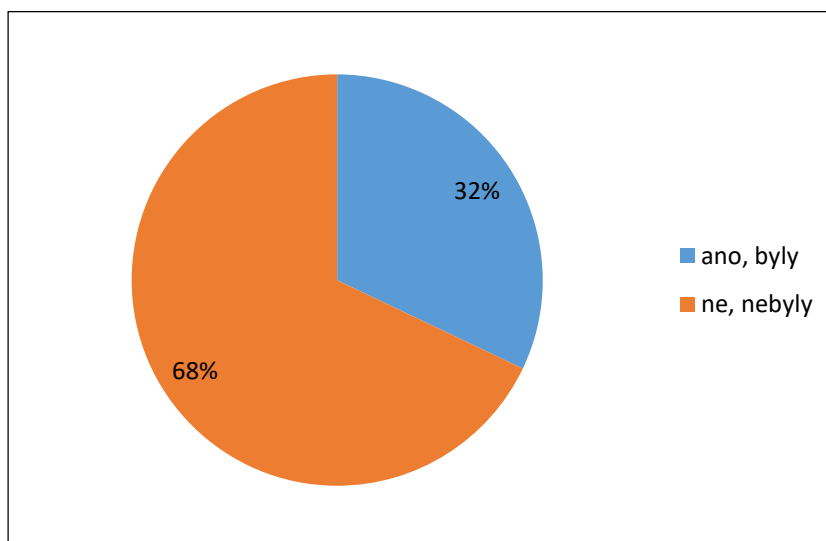
Domníváte se, že jsou dotace přínosem, nebo spíše negativem?

Obrázek č. 2 Výsledné odpovědi na otázku Domníváte se, že jsou dotace přínosem, nebo spíše negativem? (1)

80 % dotázaných je přesvědčeno, že dotace jsou pro obce přínosem, 20 % ze 70 respondentů zastává názor, že dotace mají spíše negativní dopad. Tyto výsledky jsou zaznamenány na obrázku č. 2.

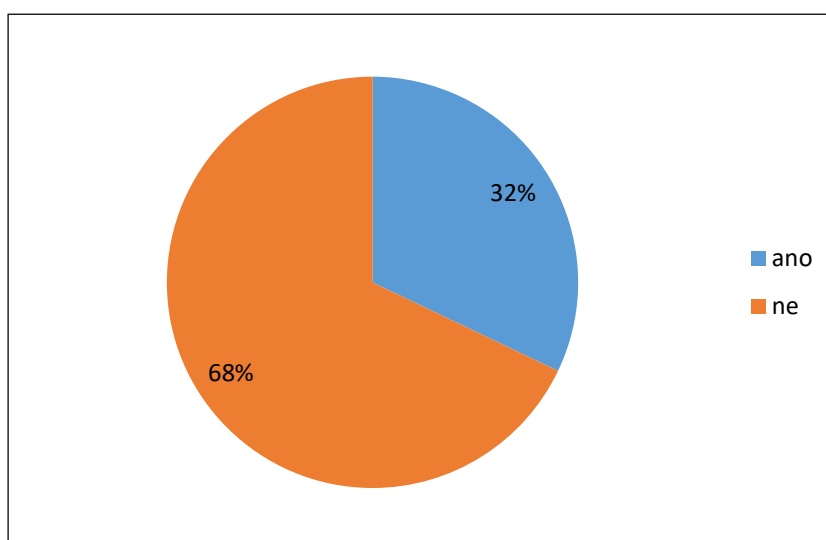
Domníváte se, že by byly finanční zdroje České republiky dostačující, i kdyby nebyla členem EU?

Obrázek č. 3 Výsledné odpovědi na otázku Domníváte se, že by byly finanční zdroje České republiky dostačující, i kdyby nebyla členem EU? (1)

Obrázek č. 3 ukazuje, že z oslovených starostů se 68 % z nich domnívalo, že finanční zdroje České republiky by nebyly dostačující, kdyby nebyla členem Evropské unie. 32 % respondentů bylo přesvědčeno o opaku.

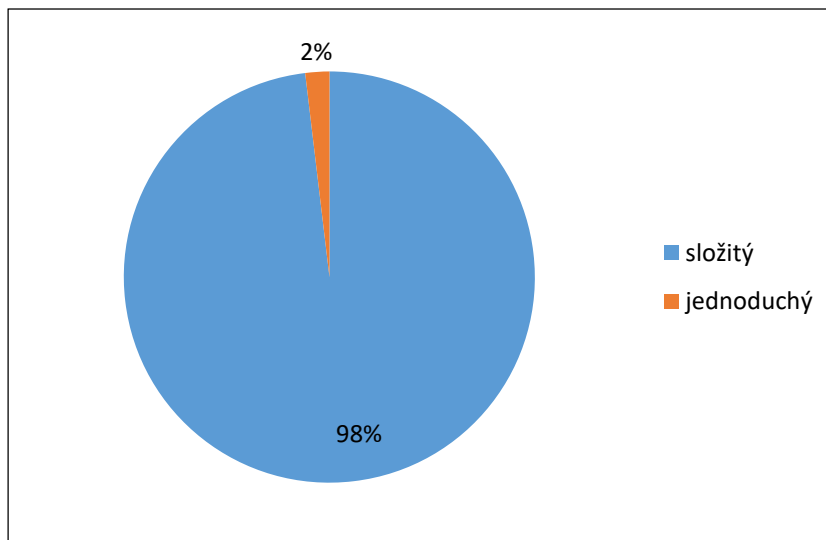
Získáváte finanční a jiné dotační prostředky i z jiných zdrojů než z evropských/státních/krajských dotací? (od podnikatelů, společností, z vlastního podnikání obce...)

Obrázek č. 4 Výsledné odpovědi na otázku Získáváte finanční a jiné dotační prostředky i z jiných zdrojů než z evropských/státních/krajských dotací?

Na obrázku č. 4 je znázorněno, že 32 % starostů uvedlo, že získává finanční prostředky i z jiných zdrojů jako např. od podnikatelů, společností, či z vlastního podnikání obce. Z větší části (68 %) starostové uvedli, že tyto alternativy nevyužívají.

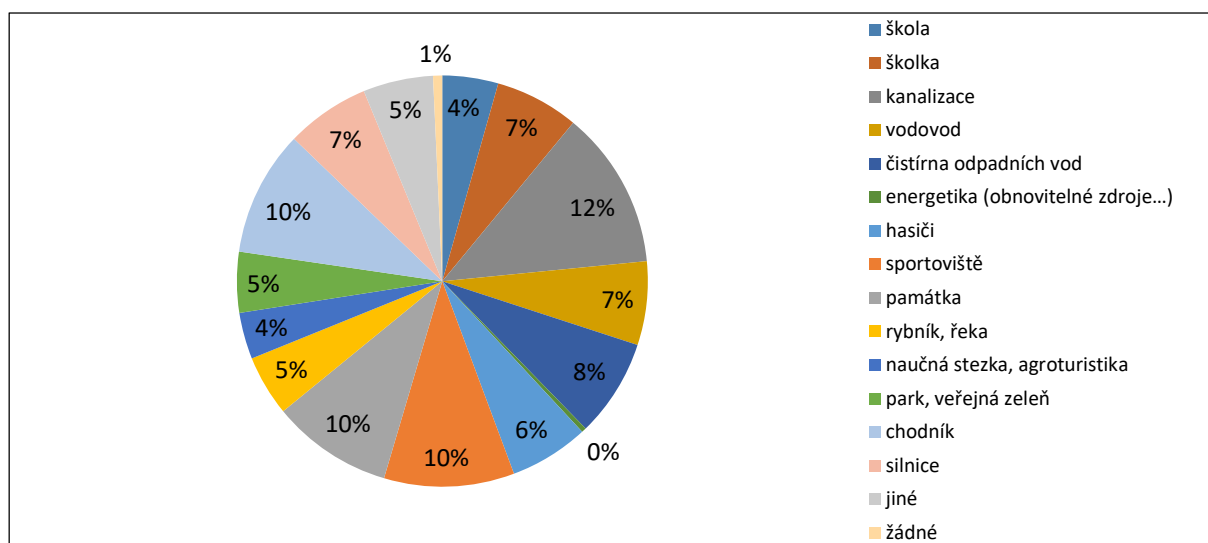
Přijde vám průběh získávání dotací spíše zdlouhavý a složitý, nebo naopak jednoduchý?

Obrázek č. 5 Výsledné odpovědi na otázku Přijde vám průběh získávání dotací spíše zdlouhavý a složitý, nebo naopak jednoduchý?

Jak je viditelné z obrázku č. 5, proces získávání dotací hodnotili respondenti negativně. Ze 70 oslovených starostů obcí vnímá 98 % z nich průběh získávání dotací za složitý a zdlouhavý. Pouhá 2 % vnímá proces jako jednoduchý.

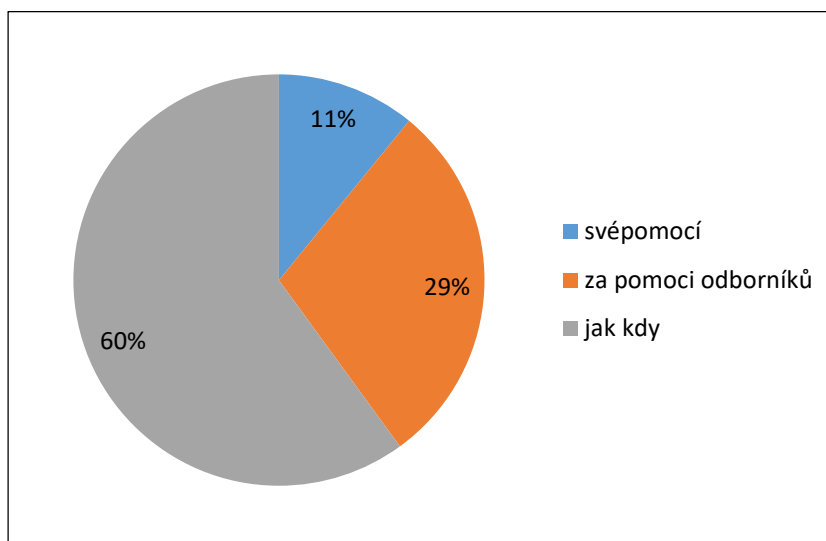
Jaké investice ve vaší obci jste realizovali pomocí dotací? (myšleno buď jako novou výstavbu, nebo rekonstrukci/přestavbu/obnovu, možnost zaškrtnout libovolné množství odpovědí)

Obrázek č. 6 Výsledné odpovědi na otázku Jaké investice ve vaší obci jste realizovali pomocí dotací?

Nejvíce obce investovaly do kanalizace, na památku, sportoviště, chodník, čistírnu odpadních vod, vodovod, školku, silnici. A to ať už se jednalo o rekonstrukci, či novou výstavbu. Naopak nejméně obce využily finančních prostředků na rybník, řeku, park a veřejnou zeleň, školu, naučnou stezku a rozvoj agroturistiky. Z obrázku č. 6 je dále patrné, že 1 % dotázaných nerealizovalo žádný projekt. Nikdo z dotázaných neinvestoval do odvětví energetiky a obnovy energie. Obce tak ve většině případů investují do základní infrastruktury obce (kanalizace, vodovod, komunikace), méně (ale také v hojném množství) do ne tak důležitých projektů (park, škola, školka, sportoviště).

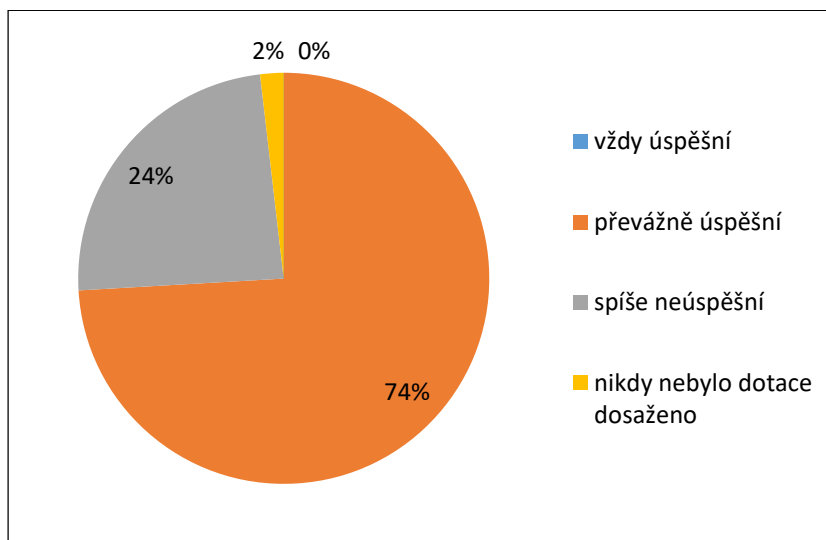
Žádáte o dotace svépomocí, nebo využíváte služeb společností zabývajících se žádáním o dotace?

Obrázek č. 7 Výsledné odpovědi na otázku Žádáte o dotace svépomocí, nebo využíváte služeb společností zabývajících se žádáním o dotace?

Obrázek č. 7 znázorňuje, že 11 % respondentů uvedlo, že žádá o dotace svépomocí, 29 % obcí dá přednost pomoci odborníků. Z 60 % dotázaní uvedli, že o dotace žádají někdy samy a někdy s pomocí.

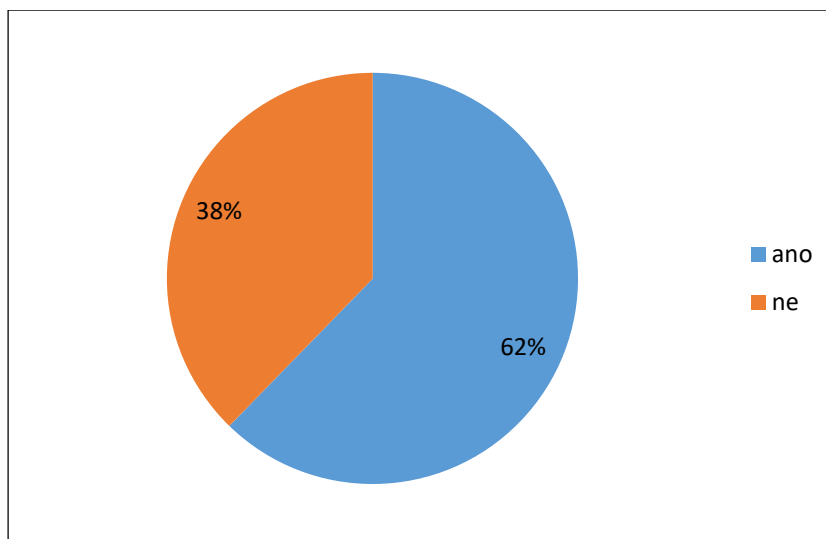
Jaká je vaše úspěšnost v získávání dotací?

Obrázek č. 8 Výsledné odpovědi na otázku Jaká je vaše úspěšnost v získávání dotací?

V 74 % případů jsou obce v získávání dotací převážně úspěšné. 24 % dotázaných uvedlo spíše neúspěšnost. Obrázek č. 8 dále poukazuje na to, že 2 % obcí nikdy dotace nedosáhlo a nikdo z dotázaných nemá 100 % úspěšnost při získávání dotací. Na úspěšnosti nezáviselo dosažené vzdělání starostů.

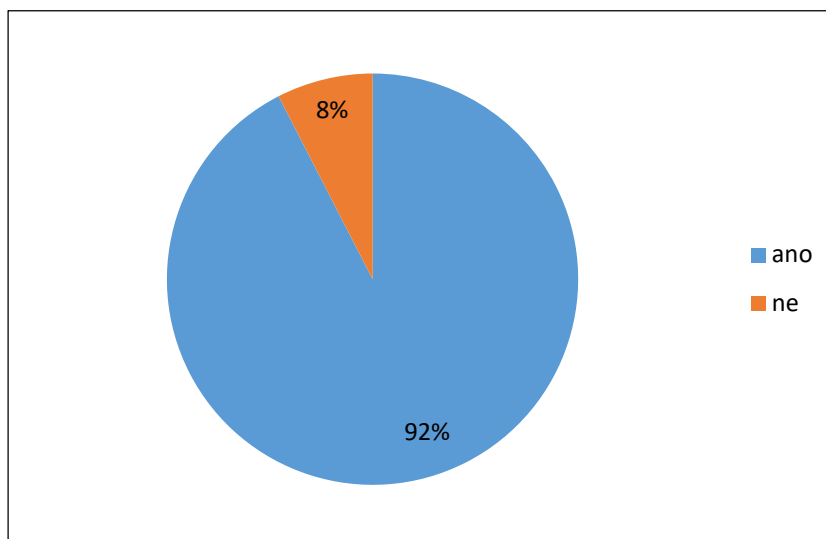
Čerpáte v tuto chvíli nějaké dotace?

Obrázek č. 9 Výsledné odpovědi na otázku Čerpáte v tuto chvíli dotace?

62 % dotázaných obcí čerpá v tuto chvíli některý z dotačních programů. Podle obrázku č. 9 zbylých 38 % aktuálně dotace nečerpá.

Plánujete v blízké době (2 roky) začít čerpat některé dotace?

Obrázek č. 10 Výsledné odpovědi na otázku Plánujete v blízké době začít čerpat dotace?

Obrázek č. 10 znázorňuje výsledek, kde 92 % obcí plánují využít některou z dotací do konce programového období do roku 2020. 8 % respondentů nemá v plánu začít čerpat dotace.

Na základě telefonátů bylo dále jednotlivým starostům nabídnuto libovolné vyjádření na téma dotací, případně vyjádření k dotazníku. Téměř všichni oslovení se shodli na tom, že proces získávání dotací je zbytečně složitý, především po administrativní stránce. Proto se často obrací na odborníky, kteří jim s žádostmi pomohou. I tak ale může nastat situace, kdy jsou obce v získávání dotací neúspěšné, v některých případech je dokonce jejich úspěšnost 0 %, jako v případě obce Mrzky.

Někteří zastupitelé dále uvedli, že jsou vděční za jiné dotační prostředky než ty od Evropské unie a jim podobné (dary a podílení se na spolufinancování od nedalekých korporací, firem a podnikatelů). V případě obce Radim putují do rozpočtu obce také prostředky z vlastního podnikání obce, konkrétně z místní skládky komunálního odpadu. Příjmy skládky zde například pokryly náklady na veřejné osvětlení a výstavbu chodníků.

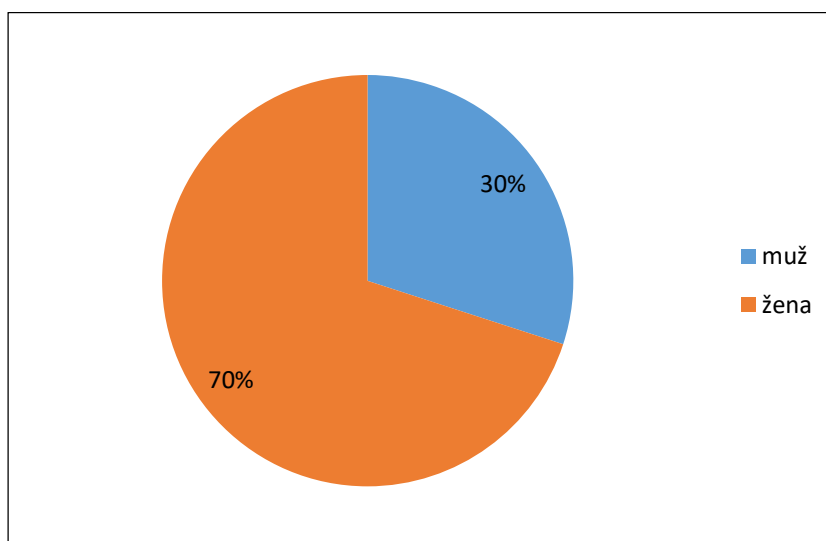
Časté bylo vyjádření nespokojenosti týkající se nabízených dotačních programů. Mnoho obcí by rádo realizovalo na svém území projekty, na které jim není bohužel dotace poskytnuta. Musí tak své strategické plány a dokumentaci přizpůsobit vypsáním dotačním programům a titulům.

5.2 Dotazník pro občany obcí okresu Kolín

Celkem bylo vyplněno 141 dotazníků. Respondenty byli občané venkovských obcí okresu Kolín ve věku od 18 let. Výsledky jsou znázorněny pomocí koláčových grafů.

Cílem šetření bylo získání informací o povědomí veřejnosti na téma dotací, zda znají situaci ve své obci, jak tuto problematiku vnímají, zda mají základní přehled a zda se podílí na rozvoji své obce.

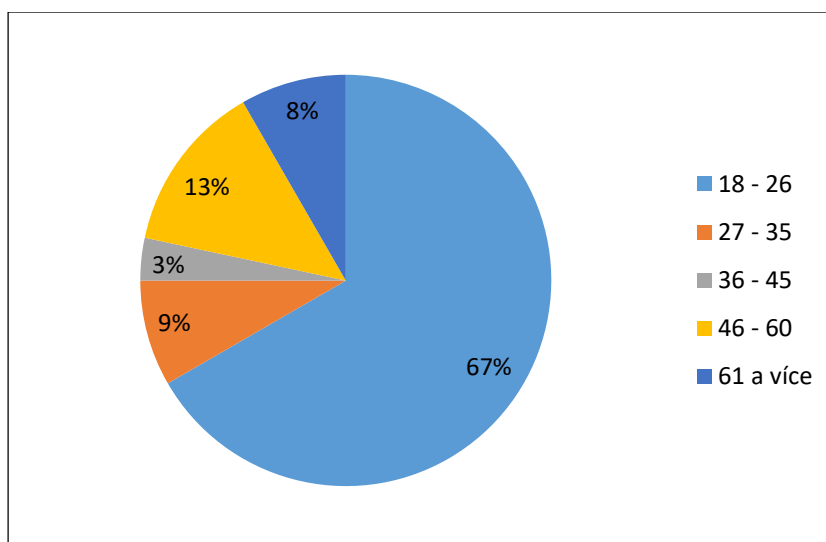
Jakého jste pohlaví?

Obrázek č. 11 Výsledné odpovědi na otázku Jakého jste pohlaví?

Z obrázku č. 11 je viditelné, že z celkového počtu 141 respondentů tvořily 70 % ženy a ze 30 % byli zastoupeni muži.

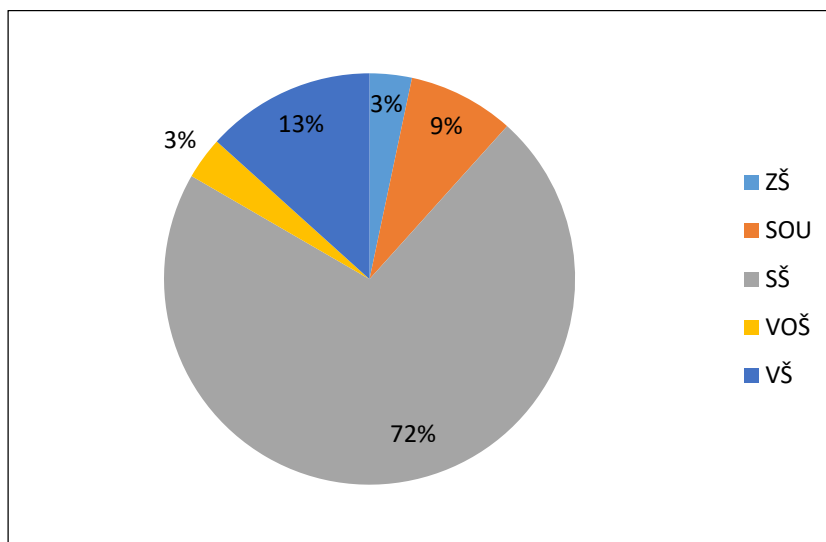
Kolik je vám let?

Obrázek č. 12 Výsledné odpovědi na otázku Kolik je vám let?

Z větší části se dotázaní skládali z občanů ve věku od 18 do 26 let, tedy převážně studentů či absolventů, a to ze 67 %. Dále obrázek č. 12 znázorňuje, že 13 % tvořili občané ve věku 46 – 60 let, 9 % zaujímali lidé od 27 do 35 let. Z 8 % se dotazníkového šetření účastnily osoby ve věku 61 let a více a ze 3 % se dotazníkového šetření účastnili občané ve věku 36 – 45 let.

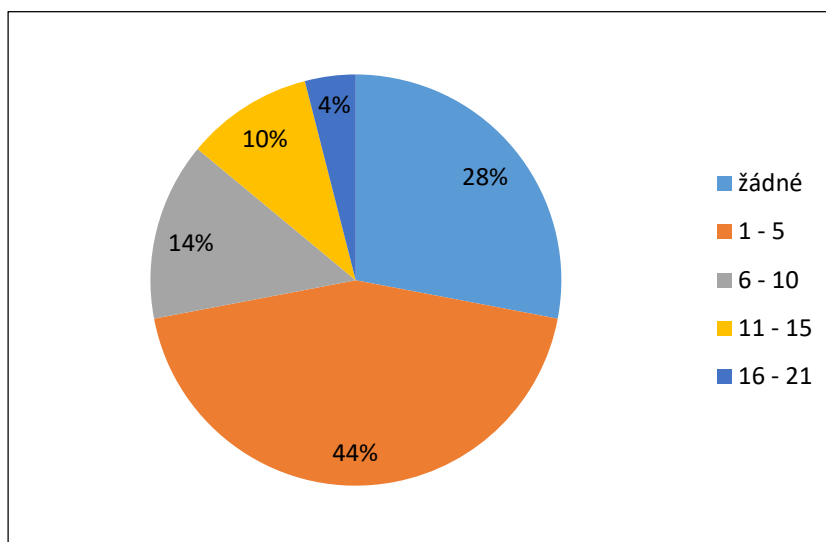
Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Obrázek č. 13 Výsledné odpovědi na otázku Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání? (2)

72 % respondentů bylo středoškolsky vzdělaných, 13 % bylo vysokoškolsky vzdělaných. 9 % dotázaných absolvovalo střední odborné učiliště a ze 3 % byli zastoupeni občané se základním vzděláním a s vyšší odbornou školou. Výsledky jsou uvedeny v obrázku č. 13.

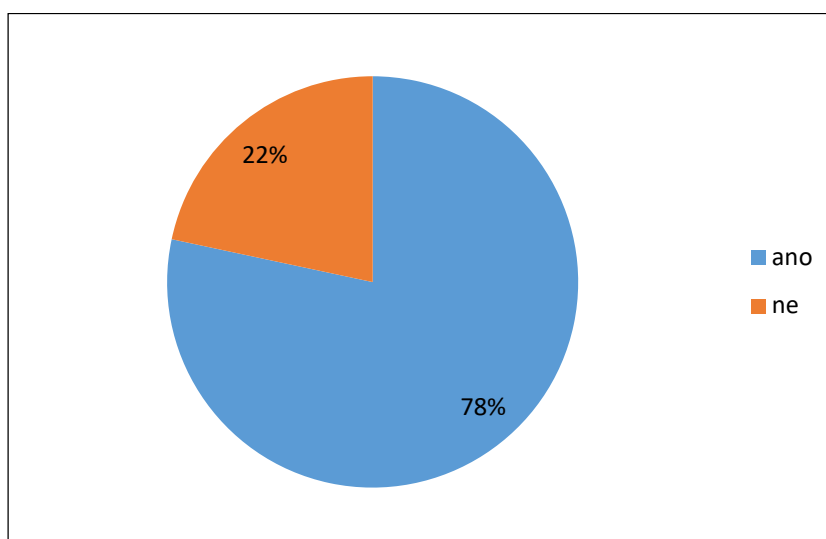
Víte, na co všechno může obec získat dotace? (počet, na kolik si vzpomenete, nebo vyjmenujte)

Obrázek č. 14 Výsledné odpovědi na otázku Víte, na co všechno může obec získat dotace?

Z uvedených odpovědí na obrázku č. 14 vyplývá, že ze 44 % si občané vzpomenou pouze na 1 – 5 dotačních titulů, 14 % na 6 – 10 titulů, 10 % z dotázaných by dokázalo vyjmenovat 11 – 15 titulů a pouhá 4 % respondentů si vzpomnělo na 16 – 21 dotačních titulů. 28 % dotázaných nemá přehled o možných dotacích pro obce.

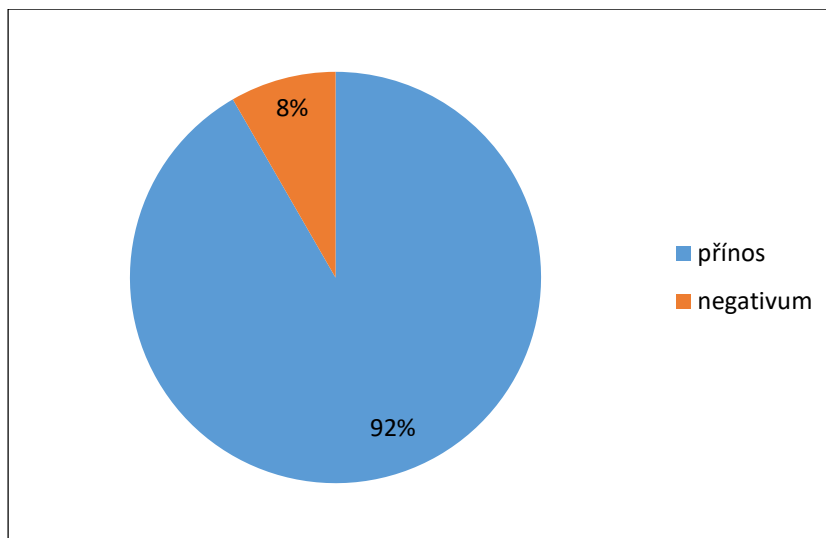
Znáte nějaký konkrétní projekt, na který obec, ve které žijete, čerpala dotace?

Obrázek č. 15 Výsledné odpovědi na otázku Znáte nějaký konkrétní projekt, na který obec, ve které žijete, čerpala dotace?

Z obrázku č. 15 je viditelné, že 78 % respondentů zná nějaký konkrétní projekt, na který jeho obec získala dotace. 22 % dotázaných si na žádný projekt nevzpomnělo.

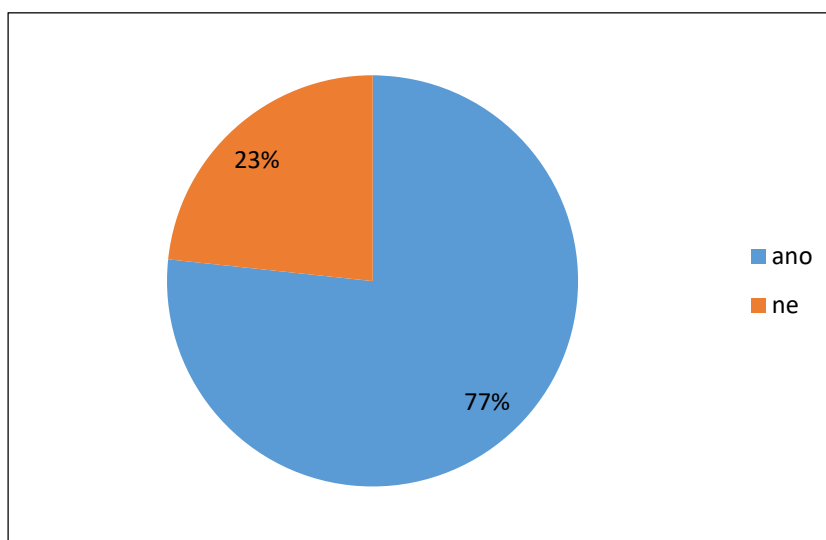
Domníváte se, že jsou dotace přínosem, nebo spíše negativem?

Obrázek č. 16 Výsledné odpovědi na otázku Domníváte se, že jsou dotace přínosem, nebo spíše negativem? (2)

Z obrázku č. 16 je patrné, že 92 % respondentů si myslí, že dotace jsou přínosné. Pouhých 8 % ze 141 dotázaných se domnívá, že jsou dotace negativem.

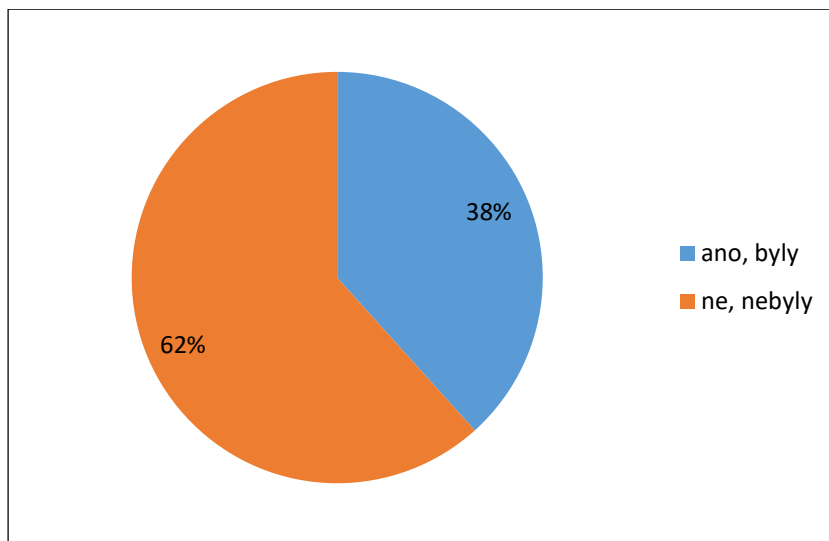
Myslíte, že jsou dotace zneužívány?

Obrázek č. 17 Výsledné odpovědi na otázku Myslíte, že jsou dotace zneužívány?

Z oslovených spoluobčanů se 77 % z nich domnívá, že jsou dotace zneužívány. Zbylých 23 % je přesvědčeno o opaku. Souhrnný výsledek je znázorněn na obrázku č. 17.

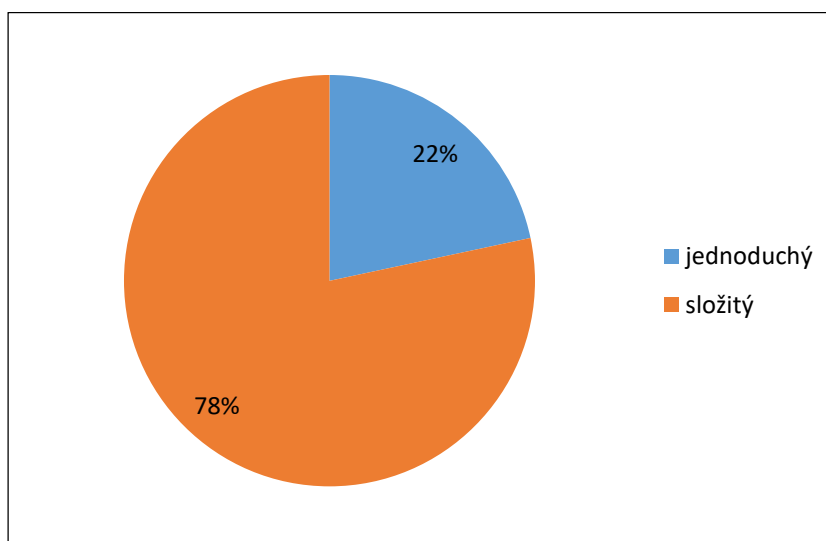
Domníváte se, že by byly finanční zdroje České republiky dostačující, i kdyby nebyla členem EU?

Obrázek č. 18 Výsledné odpovědi na otázku Domníváte se, že by byly finanční zdroje České republiky dostačující, i kdyby nebyla členem EU? (2)

Obrázek č. 18 znázorňuje, že 38 % respondentů si myslí, že by byly finanční zdroje České republiky dostačující, i kdyby nebyla členem EU. 62 % uvedlo, že by zdroje nebyly dostačující.

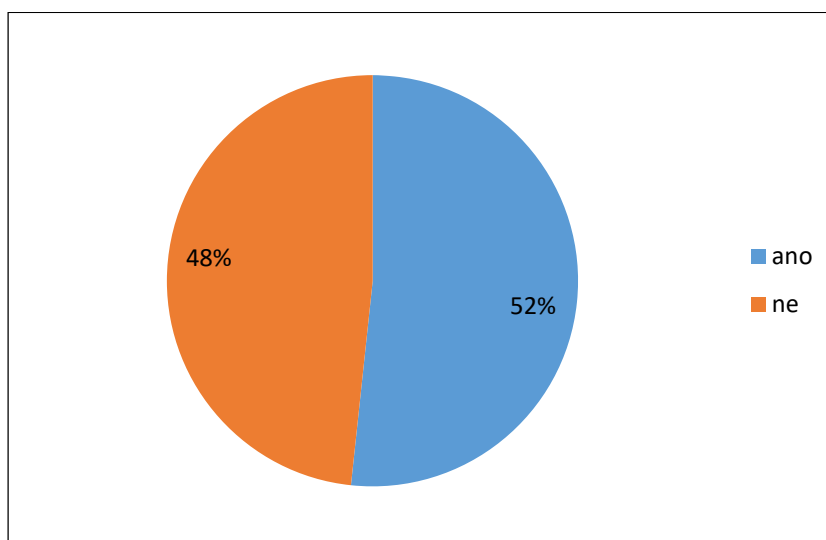
Myslíte, že je pro obce proces žádání a získávání dotací jednoduchý, nebo složitý?

Obrázek č. 19 Výsledné odpovědi na otázku Myslíte, že je pro obce proces žádání a získávání dotací jednoduchý, nebo složitý?

78 % oslovených předpokládá, že proces žádání a získávání dotací je složitý proces. Dále je z obrázku č. 19 patrné, že 22 % z dotázaných zastává názor, že je proces jednoduchý.

Podílíte se na rozvoji své obce či venkova? (např. zapojení se do aktivit obce, udržování tradic, spolupořádání akcí...)

Obrázek č. 20 Výsledné odpovědi na otázku Podílíte se na rozvoji své obce či venkova?

Obrázek č. 20 poukazuje na to, že ze 141 dotázaných občanů uvedlo 52 %, že se podílí na rozvoji své obce či venkova způsoby jako zapojením se do aktivit obce, udržování tradic, nebo spolupořádání akcí. 48 % respondentů se tohoto rozvoje neúčastní.

Také dotázaní občané byli spolu se zasláným dotazníkovým formulářem vyzváni k vyjádření svého názoru na dotace. Bylo zjištěno, že jejich pohled je velmi ovlivněn médií, především televizí a k dotacím přistupují spíše skepticky.

Podle výsledků dotazníkového šetření si ženy vzpomněly na více možných investic, než muži. Mezi odpověďmi, na co může obec získat dotace, se vyskytly pojmy jako sportoviště a hřiště, komunikace, chodníky, kompostárna, čistírna odpadních vod, hasičská zbrojnice, oprava obecních budov, skládka, doprava, životní prostředí, vzdělávání, investice do vědy a výzkumu, obnova kulturních památek, revitalizace krajiny, výsadba a údržba zeleně, protipovodňová prevence, lesní hospodářství, sociální bydlení, cyklostezka, škola, školka, revitalizace toků, kanalizace a další. Největší přehled o dotačních titulech měli středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaní respondenti. Tím se potvrdil předpoklad, že dosažené vzdělání má vliv na znalosti v oblasti dotací. Na konkrétní projekty realizované v obcích, kde jednotliví občané bydlí, si vzpomněli spíše ti ve věku od 36 let a více.

Překvapivé byly výsledky u otázky, zda se občané podílí na rozvoji své obce. Obě varianty odpovědí byly téměř vyrovnané. Na rozvoji se taktéž více podílí dotázaní ve věku 36 let a více.

5.3 Terénní šetření v zájmovém území

Pozorováním situace v pěti navštívených obcích (Cerhenice, Dobřichov, Mrzky, Radim, Velim) byly popsány vybrané realizované projekty, v případě obce Mrzky byla charakterizována situace v obci, jelikož obec nikdy nezískala dotaci.

Obec Cerhenice

Obrázek č. 21 Environmentální centrum
Cerhenice

Zdroj: <http://stavbaroku-strednicechy.cz/>

Obrázek č. 22 Environmentální centrum
Cerhenice (2)

Zdroj: vlastní fotografie

Cílem projektu bylo vybudovat environmentální centrum, které bude sloužit pro vzdělávání dětí v oblasti poznání a ochrany přírody, dále také pro seniory, kteří zde mohou trávit volný čas. Environmentální centrum je vyfocené na obrázcích č. 21 a č. 22. V centru probíhají mimo jiné přednášky o přírodě a různé kurzy. Projekt byl spolufinancován Evropskou unií, konkrétně Evropským fondem pro regionální rozvoj v rámci Operačního programu Životní prostředí.

Obec Dobřichov

Obrázek č. 23 Mateřská škola Dobřichov

Zdroj: vlastní fotografie

Obrázek č. 24 Mateřská škola Dobřichov (2)

Zdroj: vlastní fotografie

Cílem projektu bylo vytvoření nového oddělení mateřské školy, která je na obrázcích č. 23 a č. 24, jelikož ve vedlejší městi Pečky je kapacita již naplněna. Na tuto investici nebyla bohužel udělena přislíbená dotace, ale obec tento projekt i tak realizovala z vlastních finančních zdrojů a z části z bankovního úvěru. Do budoucna však bude o dotaci žádat, aby byly částečně proplaceny náklady formou zpětné dotace

Obec Mrzky

Obrázek č. 25 Hasičská zbrojnice a hospoda Mrzky

Zdroj: vlastní fotografie

Obrázek č. 26 Autobusová zastávka Mrzky

Zdroj: <http://www.mrzky.cz/>

Obec Mrzky se vyznačuje tím, že jako jediná z dotázaných obcí v dotazníkovém šetření odpověděla na otázku úspěšnosti v získávání dotací, že nikdy nebylo dotace dosaženo.

Na první pohled obec nestrádá. Silnice a chodníky jsou ve vcelku dobrém stavu, v obci je hostinec a hasiči (viz. Obrázek č. 25 a č. 26), sportovní hřiště, funguje zde pravidelná autobusová doprava (autobusová zastávka je vyfocena na obrázku č. 26). Co zde ale chybí je např. školka (nejbližší ve vedlejších Tismicích), škola (nejbližší v nedalekém Českém Brodě), obchod s potravinami (taktéž v Tismicích). Obyvatelé jsou tak odkázáni na autobusovou nebo vlastní dopravu do okolních měst, jelikož se v obci nenachází téměř žádné pracovní příležitosti. Otázkou zůstává, proč tato obec nikdy, i přes opakované žádosti, nedosáhla na dotace, když v jiných obcích se daří dotace získat každoročně?

Obec Radim

Obrázek č. 27 Stezka Radim

Zdroj: <http://www.obecradim.cz/>

Obrázek č. 28 Stezka Radim (2)

Zdroj: <http://www.obecradim.cz/>

Cílem projektu Cestou za trilobity bylo přírodní památku a bývalý lom zrehabilitovat a lépe zpřístupnit veřejnosti. Spolu s vytvořením místa pro turisty získalo prostranství i naučnou hodnotu díky informačním tabulím. Část stezky je na obrázcích č. 27 a č. 28. Projekt byl spolufinancován Evropskou unií z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova v rámci osy IV LEADER Programu rozvoje venkova ČR.

Obec Velim

Obrázek č. 29 Hřiště Velim

Zdroj: <http://www.velim.cz/>

Obrázek č. 30 Hřiště Velim (2)

Zdroj: <http://www.velim.cz/>

Cílem projektu byla rekonstrukce a dostavba víceúčelového areálu sportoviště (viz. Obrázky č. 29 a č. 30) a rekonstrukce sociálního zázemí. Součástí je travnatá plocha fotbalového hřiště, plocha s umělým travnatým povrchem, tréninková běžecká dráha, hřiště pro volejbal a tenis. Projekt byl spolufinancován za pomoci krajských dotací z Regionálního operačního programu Střední Čechy.

6 Diskuse

Tato bakalářská práce se zabývala nejen šetřením v podobě dvou dotazníků určených starostům venkovských obcí v okrese Kolín (viz. Příloha č. 1) a občanům těchto obcí (viz. Příloha č. 2), ale také zjištěním významu dotací na rozvoj příkladně vybraných pěti obcí pozorováním v terénu. Dotazníky byly soustředěny na názor starostů a veřejnosti na problematiku dotací a jejich znalost v této oblasti. Na základě provedeného šetření lze porovnat výsledky této práce s již dříve publikovanými studii o rozvoji venkova a s ním spojenými finančními podporami.

Častým tématem ve spojitosti s rozvojem venkovských obcí je potenciál obyvatelstva, které tvoří pomyslnou základní cihlu v rozvoji. V posledních letech dochází k odlivu obyvatel z venkova do měst, kde nachází lepší pracovní uplatnění a komfortnější místo pro život. Jak uvádí Binek (2009), současný venkov již vykazuje mnohé znaky města a mnohá města mohou mít venkovský charakter. K tomu Hulst (2007) dodává, že na venkově populace ubývá a proniká mezi něj městský způsob života, což je narůstajícím problémem. Některé obce se tak snaží městský život napodobit. Venkovské obce tak ale ztrácejí na své unikátnosti a ztrácejí typické rysy venkova. Podle Greena (2007) se venkovský život dramaticky změnil především za poslední léta, a to kvůli pokrokům v dopravě, telekomunikacích, a tím začleněním venkovské populace do širší společnosti.

Jedním z prostředků k udržení obyvatelstva na venkově a přilákání nového jsou dotace. Hoebink (2010) uvádí, že municipality se potýkají s nedostatkem finančních prostředků a finančních nástrojů. S finanční pomocí mají obce více možností rozvoje v různých oblastech, a mohou tak vytvořit vhodné místo pro život, zamezit migraci mladých lidí do měst, podpořit místní živnostníky a podnikatele, udržet stávající stav krajiny, nebo ho zlepšit. Podobnému tématu se věnovala i Pechrová (2012), která posuzovala vliv dotací na rozvinutost venkovských obcí v ČR. Šetření z roku 2010 se zaměřovalo na Program rozvoje venkova a programy, u nichž jsou žadateli o dotace obce. Přestože se předpokládal pozitivní vliv dotací na rozvinutost venkovských obcí, zjištěné výsledky vykazovaly opak. Stejně jako dokazují jiné studie, význam dotací pro rozvoj venkova není vždy pouze přínosem. Sice jsou prostředkem ke zkvalitnění života na venkově či ve venkovských obcích, ale pro starosty obcí znamená žádání o dotace a následné plnění požadavků spoustu starostí a často i počáteční zadlužení obce. To potvrzuje i Provazníková (2009), podle které může být u malých obcí spolufinancování projektů velkým problémem a nutí je k čerpání úvěru a jejich nadměrnému zadlužení. To dokazuje i analýza odpovědí patrných z obrázku č. 5, kde naprostá většina

dotázaných starostů hodnotí proces žádání a získávání dotací jako složitý. Avšak přes tuto komplikaci považují starostové venkovských obcí na Kolínsku dotace převážně za přínosné, jak znázorňuje obrázek č. 2.

Podle viditelných výsledků v obcích by se dalo říct, že obce, které jsou v žádání o dotace aktivnější a především úspěšnější, mají větší možnosti v oblasti rozvoje, a mohou tak svým občanům poskytnout komfort a služby, kterými si je nejen v obci udrží, ale přilákají tím i nové obyvatele. V tomto směru mají nevýhodu obce, které nemají dostatek finančních prostředků k spolufinancování, či jsou v jejich dosahování neúspěšné. Takové obce nebývají pro stávající obyvatele atraktivní, stejně tak pro potencionální nové přistěhovalce. Svým prostředím, nedostatkem služeb, vybaveností, nedostatkem pracovních příležitostí, případně špatnou dopravní obslužností nebo dostupností do okolních měst, nemají co nabídnout. Příkladem takové obce jsou Mrzky, které za okolními obcemi zaostávají. Kromě hasičské zbrojnice, hospody (viz. Obrázek č. 25) a autobusové dopravy (viz. Obrázek č. 26) se nevyznačují ničím výjimečným.

Také záleží na úhlu pohledu starostů a zastupitelů obcí na dotační příležitosti a rozvoj. Pokud nemají v tomto směru dostatečný přehled a informace, nepřikládají tomu velký důraz. S tím souhlasí i Weber (2002), který ve svém výzkumu popisuje rozdíl mezi názory vysokoškolsky vzdělaných zastupitelů obcí a názorů zastupitelů s nižším vzděláním. Dále uvádí, že čím vyšší vzdělání zastupitelé mají, tím větší důraz na úlohu dotací kladou, a tím více se snaží získat příslušné dotační tituly pro rozvoj venkova.

V této práci byl stanoven předpoklad, že dosažené vzdělání starostů obcí má vliv na znalosti v oboru a na úspěšnost při získávání dotací. Podle zjištěných výsledků nebyl tento předpoklad potvrzen a ze získaných dotazníků je patrné, že vzdělání nemá vliv na úspěšnost v získávání dotací a přehled starostů v tomto směru. Jak je znázorněno na obrázku č. 8, obce jsou v procesu získávání dotací spíše úspěšnější a nezáleží na dosaženém vzdělání.

Podobně vnímají starostové i přístupnost finančních zdrojů od Evropské unie. Nehledě na úroveň vzdělání, někteří vnímají členství v unii jako přínos, druhá skupina v něm vidí spíše komplikaci (viz. Obrázek č. 3). Častým problémem bývá již zmiňovaná obtížnost žádání a získávání dotací. Překážkou může být i nedostatek včasné přípravy. Obce jsou nuceny své plány uvádět ve strategických rozvojových dokumentech, přesně určit, jaké investice by rády realizovaly, a současně sledovat nově vyhlášené výzvy a případně se jim přizpůsobovat. Jak je patrné z obrázku č. 7, v takových situacích využívá mnoho obcí služeb specialistů, kteří jim s přípravami pomohou.

7 Závěr

Byl vytvořen ucelený náhled na téma dotací pro venkovské obce a rozvoj venkova. Na základě dvou dotazníků a osobních či telefonických rozhovorů byl získán celkový názor veřejnosti a zastupitelů obcí na sledovanou problematiku. Při návštěvě pěti vybraných obcí na sledovaném území byl zhodnocen význam realizovaných projektů a v případě obce Mrzky byla popsána situace v obci, jelikož tato obec nikdy nezískala dotace.

Podle výsledků z dotazníků starostové sice vnímají možnost dotací jako přínos, ale stále převažuje fakt, že proces získávání dotací je příliš složitý a zdlouhavý, stejně tak následná administrativa po realizaci dotace. Nespokojenost vyjádřili i v souvislosti s proplácením dotací, kdy se obce musí nejprve často zadlužit a až poté jim jsou náklady vráceny.

Předpoklad, že dosažené vzdělání starostů obcí má vliv na znalosti v oboru a na úspěšnost při získávání dotací, nebyl potvrzen. Podle výsledných odpovědí byli respondenti v tomto procesu spíše úspěšní, a to nehledě na jejich vzdělanosti.

Druhý předpoklad, že způsob využívání dotací v okrese Kolín je podle starostů nespravedlivý a nerovnoměrný, byl potvrzen. Starostové obcí nejsou spokojeni s přerozdělováním dotací a se způsobem jejich získávání.

Další předpoklad, že věk a dosažené vzdělání dotázaných občanů mají vliv na znalosti jedinců v oblasti dotací, byl potvrzen.

Předpoklad, že veřejnost nemá velký přehled o dotační politice, nebyl potvrzen. Veřejnost má vcelku dobrý přehled o dotacích. Podle osobních rozhovorů nejvíce informací přijímá samovolně z televize či internetu, což ale může někdy vést ke zkreslení a skeptickému pohledu na věc.

Poslední předpoklad, že veřejnost se nepodílí na rozvoji své obce, nebyl potvrzen. Téměř polovina dotázaných se podílí na rozvoji své obce, což je určitě pro obce velkým přínosem.

8 Seznam použité literatury

BAJER, P., MATYÁŠ, J. 2009. Praktický průvodce dotacemi z fondů Evropské unie, Eurospolečnosti. s. 31-33. ISBN: 9788025440179.

BEČICA, J. 2013. Rozvoj venkova a metoda Leader u Místních akčních skupin v ČR: Inproforum: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, České Budějovice. 6 s. ISBN: 978-80-7394-440-7.

BERNARD, J. 2011. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj, Sociologické nakladatelství (SLON), Praha. 237 s. ISBN: 978-80-7419-069-8.

BINEK, J. a kol. 2007. Venkovský prostor a jeho oživení, Georgetown, Brno. 140 p. ISBN: 80-251-19-5.

BINEK, J. a kol. 2011. Obce a regiony pro podnikatele a Podnikatelé pro obce a regiony, GaREP Publishing, Praha. 120 s. ISBN: 978-80-905139-0-7.

BINEK, J., SVOBODOVÁ, H., HOLEČEK, J., GALVASOVÁ, I., CHABIČOVSKÁ, K. 2010. Synergie ve venkovském prostoru: přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí, GaREP, Brno. 118 s. ISBN: 978-80-904308-4-6.

BUCHTOVÁ, B. 2002. Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém, Grada Pub., Praha. 236 s. ISBN: 9788024790060.

ČERMÁK, Z., JANSKÁ, E. 2011. Rozmístění a migrace cizinců jako součást sociálněgeografické diferenciaci Česka, Geografie, Praha. č. 4, s. 422-439. ISSN: 0231-5300.

ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., LUHANOVÁ M. 2006. Politika v regionálním rozvoji: úvod do studia, Česká zemědělská univerzita, Praha. 162 s. ISBN: 80-213-1157-6.

DISMAN, M. 2000. Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele: 3.vydání, Karolinum, Praha. 374 s. ISBN: 80-2460-139-7.

FEDROVÁ, E., FRIDRICH, L. 2013. Projekty programu ESPON, Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha. 109 s. ISBN: 978-80-87318-25-6.

GALVASOVÁ, I. a kol. 2007. Spolupráce obcí jako faktor rozvoje, Georgetown, Brno. 140 s. ISBN: 80-251-20-9.

GLASGOW, N., KULCSÁR, L., BOLENDER, B. C., ARGUILLAS, M. J. 2008. Rural Retirement Migration, Springer Science & Business Media, New York. 236 p. ISBN: 978-1-4020-6894-2.

GRANBERG, L., ANDERSSON K., KOVÁCH I. 2015. Evaluating the European approach to rural development: grass-roots experiences of the LEADER programme, VT: Ashgate, Burlington. p. 95-110. ISBN: 9781472443762.

GREEN, G. P. 2007. Workforce Development Networks in Rural Areas: Building the High Road, Edward Elgar Publishing, Massachusetts. 154 p. ISBN: 978-1-84542-872-3.

HEWITT, M. E. 1989. Defining Rural Areas: Impact on Health Care Policy and Research, DIANE Publishing, Washington. 60 p. ISBN: 1428922202.

HIGH, Ch., NEMES G. Social Learning in LEADER: Exogenous, Endogenous and Hybrid: Evaluation in Rural Development, Sociologia Ruralis, St. Petersburg. s. 103-118. 2007. ISSN: 0038-0199.

HOEBINK, P. 2010. European Development Cooperation: In Between Local and the Global, University Press, Amsterdam. 335 p. ISBN: 90-8964-225-0.

HOLEČEK, J. a kol. 2009. Obec a její rozvoj v širších souvislostech, Garep Publishing, Brno. ISBN: 978-80-904308-2-2.

HULST, R., MONTFORT, A. 2007. Inter-Municipal Cooperation in Europe, Springer, Dordrecht: The Netherlands. 238 p. ISBN: 14-0205-378-9.

JENÍČEK, V. 2010. Vyvážený rozvoj: Na globální a regionální úrovni, C. H. Beck, Praha. 132 s. ISBN: 80-7400-195-6.

JENTSCH, B., SIMARD, M. 2009. International Migration and Rural Areas: Cross – National Comparative Perspectives, Ashgate Publishing, London. 218 p. ISBN: 1409491986.

KANDEL, W., BROWN, D. L. 2006. Population Change and Rural Society, Springer, The Netherlands. 486 p. ISBN: 1-4020-3901-8.

KISHLINGEROVÁ, E., a kol. 2010. Manažerské finance, C. H. Beck, Praha. 811 s. ISBN: 978- 80-7400-194-9

LOVERIDGE, S, SCHAEFFER, P. 2000. Small Town and Rural Economic development: A case studies Approach, Greenwood Publishing Group, Westport. 293 p. ISBN: 0275965767.

MOREDDU, C. 2007. Effective Targeting of Agricultural policies, OECD Publishing, Paris. 81 p. ISBN: 978-92-64-03827-1.

MOSELEY, M. 2003. Rural Development: Principles and Practice, Sage, London. 227 p. ISBN: 0761947671.

PECHROVÁ, M. 2012. Rozvoj venkova v EU po roce 2013 v kontextu návrhu reformy SZP, In: Sborník z konference Think together, ČZU Praha. s. 65-73. ISBN: 978-80-213- 2169-4.

PĚLUCHA, M. 2006. Rozvoj venkova v programovacím období 2007 - 2013 v kontextu reformy SPZ EU, IREAS, Praha. 162 s. ISBN: 80-86684-42-3.

PROVAZNÍKOVÁ, R. 2009. Financování měst, obcí a regionů: 2. aktualizované a rozšířené vydání, Grada Publishing a.s., Praha. 304 s. ISBN: 80-2472-789-7.

SARGEANT, M. 2008. Age Discrimination in Employment, Gower Publishing, Hampshire. 242 p. ISBN: 1409458156.

SVOBODOVÁ, H., VĚŽNÍK, A. 2011. Impact of the common agricultural policy of the european union in the Vysočina region (Czech Republic) by theview of the farmers, Journal of Central European Agriculture, Zagreb. s. 50-60. ISSN: 1210-8812.

TOMŠÍK, K. 2009. Vývoj a perspektivy evropského venkova: aspekty konkurenceschopnosti a udržitelného rozvoje v evropském venkovském prostoru v prostředí globalizace, Wolters Kluwer Česká republika, Praha. 208 s. ISBN: 978-80-7357-495-6.

WEBER, M. 2002. Gospodarka i społeczeństwo, Zarys socjologii rozumiejącej, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa. 1124 p. ISBN: 83-0113-216-7.

WOKOUN, R. 2004. Regionální a strukturální politika Evropské unie: obecná východiska, implementace a monitorování, Oeconomica, Praha 1. 78 s. ISBN: 80-245-0734-x.

WOODS, M. 2010. Rural, Routledge, New York, 352 p. ISBN: 9780415442404.

WOODS, M. 2005. Rural geography: processes, responses, and experiences in rural restructuring, Thousand Oaks: SAGE Publications, California, 330 p. ISBN: 0-7619-4761-2.

Internetové zdroje:

Český statistický úřad: Charakteristika okresu Kolín. Dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_okresu_kolin>

Evropská unie: Regionální politika. Dostupné na: <https://europa.eu/european-union/topics/regional-policy_cs>

Ministerstvo pro místní rozvoj: Podpora obnovy a rozvoje venkova 2018. Dostupné na: <http://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Podpora-regionu/Programy-Dotace/Podpora-obnovy-a-rozvoje-venkova-2018j/dotace;jsessionid=A4C50CE61F112E50562BCB055764B895.liferay_s1>

NS MAS České republiky: Místní akční skupiny. Dostupné na: <<http://nsmas.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/>>

Obec Mrzky: Fotografie. Dostupné na: <http://www.mrzky.cz/modules/tableadmin2/external/imageext_new.php?image=WG9%2BY3N%2BemFqaW1hdm9zdF8xX2M4NGEuanBnfmdbhGVyaWV%2Bb2JyYXpla19jb3VudGVyfjEzfmdbhGVyaWV%2BMX41NH5vWQ%3D%3D&width=640&height=480>

Obec Radim: Cestou za trilobity. Dostupné na: <<http://www.obecradim.cz/m/informace-obci/cestou-za-trilobity/>>

Obec Velim: Sportovní hřiště se zázemím Velim. Dostupné na: <http://www.velim.cz/modules/tableadmin2/external/imageext_new.php?image=WG9%2BY3N%2BZHNjMDU2Ni5qcGd%2BZ2FsZXJpZX5vYnJhemVrX2NvdW50ZXJ%2BMjI3M35nYWxlcmlfjF%2BMTQ2fm9Z&width=1024&height=682>

Stavba roku – Střední Čechy: Environmentální centrum v Cerhenicích. Dostupné na: <<http://stavbaroku-strednicechy.cz/wp-content/uploads/2017/03/s28-Environmentalni-centrum-v-Cerhenicich.jpg>>

Strukturální fondy: Operační programy. Dostupné na: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy>>

Středočeský kraj: Regionální rozvoj ve Středočeském kraji. Dostupné na: <https://www.kr-stredocesky.cz/web/regionalni-rozvoj/dotace;jsessionid=A4C50CE61F112E50562BCB055764B895.liferay_s1>

SZIF: O nás. Dostupné na: <<https://www.szif.cz/cs/o-nas>>

SZIF: Program rozvoje venkova 2014. Dostupné na: <<https://www.szif.cz/cs/prv2014>>

Zákony:

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky (ve znění zákona č. 110/2007 Sb.)

Zákon č. 229/1991 Sb. o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu

Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích

Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje

Zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu

9 Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Výsledné odpovědi na otázku Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání? (1)

Obrázek č. 2: Výsledné odpovědi na otázku Domníváte se, že jsou dotace přínosem, nebo spíše negativem? (1)

Obrázek č. 3: Výsledné odpovědi na otázku Domníváte se, že by byly finanční zdroje České republiky dostačující, i kdyby nebyla členem EU? (1)

Obrázek č. 4: Výsledné odpovědi na otázku Získáváte finanční a jiné dotační prostředky i z jiných zdrojů než z evropských/státních/krajských dotací?

Obrázek č. 5: Výsledné odpovědi na otázku Přijde vám průběh získávání dotací spíše zdlouhavý a složitý, nebo naopak jednoduchý?

Obrázek č. 6: Výsledné odpovědi na otázku Jaké investice ve vaší obci jste realizovali pomocí dotací?

Obrázek č. 7: Výsledné odpovědi na otázku Žádáte o dotace svépomocí, nebo využíváte služeb společností zabývajících se žádáním o dotace?

Obrázek č. 8: Výsledné odpovědi na otázku Jaká je vaše úspěšnost v získávání dotací?

Obrázek č. 9: Výsledné odpovědi na otázku Čerpáte v tuto chvíli dotace?

Obrázek č. 10: Výsledné odpovědi na otázku Plánujete v blízké době začít čerpat dotace?

Obrázek č. 11: Výsledné odpovědi na otázku Jakého jste pohlaví?

Obrázek č. 12: Výsledné odpovědi na otázku Kolik je vám let?

Obrázek č. 13: Výsledné odpovědi na otázku Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání? (2)

Obrázek č. 14: Výsledné odpovědi na otázku Víte, na co všechno může obec získat dotace?

Obrázek č. 15: Výsledné odpovědi na otázku Znáte nějaký konkrétní projekt, na který obec, ve které žijete, čerpala dotace?

Obrázek č. 16: Výsledné odpovědi na otázku Domníváte se, že jsou dotace přínosem, nebo spíše negativem? (2)

Obrázek č. 17: Výsledné odpovědi na otázku Myslíte, že jsou dotace zneužívány?

Obrázek č. 18: Výsledné odpovědi na otázku Domníváte se, že by byly finanční zdroje České republiky dostačující, i kdyby nebyla členem EU? (2)

Obrázek č. 19: Výsledné odpovědi na otázku Myslíte, že je pro obce proces žádání a získávání dotací jednoduchý, nebo složitý?

Obrázek č. 20: Výsledné odpovědi na otázku Podílíte se na rozvoji své obce či venkova?

Obrázek č. 21 Environmentální centrum Cerhenice

Obrázek č. 22 Environmentální centrum Cerhenice (2)

Obrázek č. 23 Mateřská škola Dobřichov

Obrázek č. 24 Mateřská škola Dobřichov (2)

Obrázek č. 25 Hasičská zbrojnice a hospoda Mrzky

Obrázek č. 26 Autobusová zastávka Mrzky

Obrázek č. 27 Stezka Radim

Obrázek č. 28 Stezka Radim (2)

Obrázek č. 29 Hřiště Velim

Obrázek č. 30 Hřiště Velim (2)

10 Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník pro starosty obcí

Dotazník pro starosty obcí

Vážená paní starostko, vážený pane starosto,

prosím o vyplnění krátkého dotazníku týkajícího se dotací pro obce, který bude sloužit pro vypracování mé bakalářské práce. Pokud není uvedeno jinak, zakroužkujte jednu odpověď.

Předem děkuji za Vaši ochotu a čas,

Anna Svobodová

Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

ZŠ SOU SŠ VOŠ VŠ

Domníváte se, že jsou dotace přínosem, nebo spíše negativem?

přínosem negativem

Domníváte se, že by byly finanční zdroje České republiky dostačující, i kdyby nebyla členem EU?

ano, byly ne, nebyly

Získáváte finanční a jiné dotační prostředky i z jiných zdrojů než z evropských/státních/krajských dotací? (od podnikatelů, společností, z vlastního podnikání obce...)

ano ne

Přijde vám průběh získávání dotací spíše zdoluhavý a složitý, nebo naopak jednoduchý?

složitý jednoduchý

Jaké investice ve vaší obci jste realizovali pomocí dotací? (myšleno buď jako novou výstavbu, nebo rekonstrukci/přestavbu/obnovu, možnost zaškrtnout libovolné množství odpovědí)

škola školka sportoviště památka rybník/řeka naučná stezka/ agroturistika
 park/veřejná zeleň chodník silnice kanalizace vodovod čistírna odpadních vod
 hasiči energetika (obnovitelné zdroje, úspora energie...) jiné žádné

Žádáte o dotace svépomocí, nebo využíváte služeb společností zabývajících se žádáním o dotace?

svépomocí za pomoci odborníků jak kdy

Jaká je vaše úspěšnost v získávání dotací?

vždy úspěšní převážně úspěšní spíše neúspěšní nikdy nebylo dotace dosaženo

Čerpáte v tuto chvíli nějaké dotace?

ano ne

Plánujete v blízké době (2 roky) začít čerpat některé dotace?

ano ne

Příloha č. 2: Dotazník pro občany obcí okresu Kolín

Dotazník pro občany obcí okresu Kolín

Vážení spoluobčané,

prosím o vyplnění krátkého dotazníku týkajícího se dotací pro obce, který bude sloužit pro vypracování mé bakalářské práce. Pokud není uvedeno jinak, zakroužkujte jednu odpověď.

Předem děkuji za Vaši ochotu a čas,

Anna Svobodová

Jakého jste pohlaví?

muž žena

Kolik je vám let?

18-26 27-35 36-45 46-60 61 a více

Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

ZŠ SOU SŠ VOŠ VŠ

Víte, na co všechno může obec získat dotace? (počet, na kolik si vzpomenete, nebo vyjmenujte)

.....

Znáte nějaký konkrétní projekt, na který obec, ve které žijete, čerpala dotace?

ano ne

Domníváte se, že jsou dotace přínosem, nebo spíše negativem?

přínosem negativem

Myslíte, že jsou dotace zneužívány?

ano ne

Domníváte se, že by byly finanční zdroje České republiky dostačující, i kdyby nebyla členem EU?

ano, byly ne, nebyly

Myslíte, že je pro obce proces žádání a získávání dotací jednoduchý, nebo složitý?

jednoduchý složitý

Podílíte se na rozvoji své obce či venkova? (např. zapojení se do aktivit obce, udržování tradic, spolupořádání akcí...)

ano ne